

blick
oponderwijs.nl

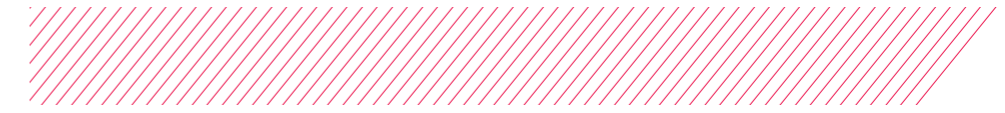
BESTUURSVERSLAG

Stichting BLICK op Onderwijs

2018

VOORWOORD

	VOORWOORD	4
	VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT	6
<hr/>		
DEEL I	1. ORGANISATIE	9
<hr/>		
DEEL II	2. ONDERWIJS / 2.1 ONTWIKKELINGEN	19
	/ 2.2 KWALITEITSZORG	25
	3. PERSONEEL	27
	4. ICT	33
	5. HUISVESTING	37
	6. FINANCIËN / 6.1 STAND VAN ZAKEN	40
	/ 6.2 CONTINUÏTEIT: ONTWIKKELINGEN	46
	/ 6.3 BIJLAGE	57
<hr/>		
DEEL III	7. JAARREKENING	58

Voor u ligt het Bestuursverslag 2018 van stichting BLICK op onderwijs: Boeiend Leren in Capelle en Krimpen. Het bestuur is verantwoordelijk voor het onderwijs op onze scholen. Wij verantwoorden ons daarover in dit verslag graag tegenover u: ouders, leerlingen, medezeggenschapsraden, inspectie, gemeenten en alle andere partners, belanghebbenden en belangstellenden.

Wij staan voor toegankelijk, uitdagend openbaar primair en voortgezet onderwijs aan leerlingen van 4 tot 18 jaar op alle niveaus, in Capelle aan den IJssel en Krimpen aan den IJssel. Eigentijds onderwijs van uitstekende kwaliteit met persoonlijke aandacht voor elke leerling. Met deskundige, bevlogen leerkrachten voor de klas en kinderen die zich thuis voelen op school. Met doorlopende leerlijnen van groep 1 van de basisschool tot aan de eindexamenklas in het voortgezet onderwijs – van kleuter tot jongvolwassene. Met basisonderwijs met verschillende accenten, speciaal basisonderwijs, voortgezet en praktijkonderwijs. Op zeven openbare basisscholen, een kindcentrum, een school voor speciaal basisonderwijs, en twee scholen voor voortgezet onderwijs. Gezamenlijk zijn we meer dan de som van onze delen: de maatschappij in het klein.

Het belangrijkste: financieel en onderwijskundig zijn we solide. Wat betreft onderwijskwaliteit doen we het relatief goed – en qua aansluiting op de arbeidsmarkt bovengemiddeld goed. En: de leerlingtevredenheid is hoog. Wel verwachten we voor 2019 een aanzienlijk negatief financieel resultaat, veroorzaakt door incidentele lasten. Het is dus zaak te waarborgen dat onze financiële huishouding – die dit alles mogelijk maakt – *structureel* op orde blijft.

Na 2017 was ook 2018 een roerig jaar. De erfenis van conflicten speelde ons parten; niet zo zeer financieel – het was meer de bedrukte stemming na een onnodige ruzie in een goed huwelijk. De onvermijdelijke sluiting van een vestiging had de aanleiding gevormd voor een geschil tussen ons bestuur en het gemeentebestuur van Capelle aan den IJssel. Dit leidde tot onrust, frictie en onzekerheid en kostte alle betrokkenen onnodig veel energie.

Nadat halverwege het jaar de verhoudingen waren genormaliseerd (en de nieuwe leden van de raad van toezicht waren geïnstalleerd) hervonden we onszelf: opgelucht, vol nieuwe energie en veerkracht. Inmiddels voelen alle partijen dat BLICK op onderwijs weer volop gelegenheid heeft om zich volledig te concentreren op haar kerntaak: goed onderwijs bieden.

Maar: dat gaat niet vanzelf. De ontwikkelingen vragen veel van ons. In onze krimpregio is stabiliteit het nieuwe groeien. Onze leerlingenaantallen zijn redelijk stabiel, maar we moeten alle zeilen bijzetten om dat zo te houden. Vanzelfsprekend vraagt dat per locatie verschillende inspanningen. Datzelfde geldt voor het werven – én behouden – van voldoende bekwame leerkrachten. Daarnaast is het inderdaad hoog tijd verder werk te maken van het ontwikkelen van ons onderwijs. Qua innovatiekracht gaat dat voorspoedig, bijvoorbeeld met de invoering van 21ste-eeuws leren – een uitdaging voor leerlingen én leerkrachten – maar de resultaten kunnen beter. Dat is ook noodzakelijk voor een scherpere profilering van onze scholen in de regio.

Hiermee zijn de belangrijkste – onderling én met het professionaliseren van onze cultuur samenhangende – thema's geïntroduceerd, waaraan wij in het verslagjaar werkten:

- effectieve profilering (en de samenhang met leerlingaantallen);
- continue optimalisatie van de onderwijskwaliteit (in samenhang met profilering);
- de implementatie van 21e-eeuwse vaardigheden (in samenhang met onderwijskwaliteit).

In dit verslag kunt u lezen dat ons op deze terreinen in 2019 genoeg te doen staat. En dat doen we in samenhang: maatregelen op het ene terrein hebben vaak ook effect op het andere. Daarnaast is het een uitdaging om – naast de *highlights* en de dieptepunten – onze *core business* beter zichtbaar te maken: elke dag weer zorgen dat onze leerlingen het best mogelijke onderwijs krijgen.

Kortom: onze positie is sterk verbeterd, maar uitdagingen te over! We blijven daarover graag met u in gesprek.

Capelle aan den IJssel, maart 2019

Mini Schouten

voorzitter college van bestuur
stichting BLICK op onderwijs

Het jaar 2018 is in velerlei opzichten een turbulent jaar geweest. Daar waar de opdracht van onze stichting is het bieden van goed en boeiend onderwijs voor kinderen en jongeren in de gemeenten Capelle aan den IJssel en Krimpen aan den IJssel, hebben we helaas moeten constateren dat de publieke aandacht vooral uitging naar verstoorde verhoudingen, zowel intern als extern.

Wat veel minder de aandacht kreeg, was de kwaliteit van het onderwijs, de vele mooie ontwikkelingen op onze scholen voor primair en voortgezet onderwijs en de vele initiatieven die ontplooid werden. Het is daarom dat de Raad van Toezicht alle medewerkers, leerkrachten/docenten, het onderwijs ondersteunend personeel, zeer nadrukkelijk wil bedanken voor hun grote inzet en betrokkenheid. Want zij maken de belofte van Blick - Boeiend Leren In Capelle en Krimpen (aan den IJssel) waar!

De Raad van Toezicht heeft zich in het afgelopen jaar intensief bezig gehouden met de verstandhouding tussen diverse gremia die van belang zijn voor onze organisatie: gemeentebesturen en –raden, college van bestuur en medezeggenschaporganen. Na diverse openhartige en indringende gesprekken en zelfreflecties is er een vernieuwde vertrouwensbasis ontstaan. Alle partijen kiezen nu met overtuiging voor de toekomst, waarin open en respectvolle communicatie, goed onderwijs en een veilige schoolomgeving voor alle betrokkenen - van leerlingen tot ouders en docenten - centraal staan. Vanaf augustus 2018 wordt de rol van voorzitter College van Bestuur tijdelijk waargenomen door Mini Schouten vanwege langdurige afwezigheid door ziekte van Marjolein Willemsen.

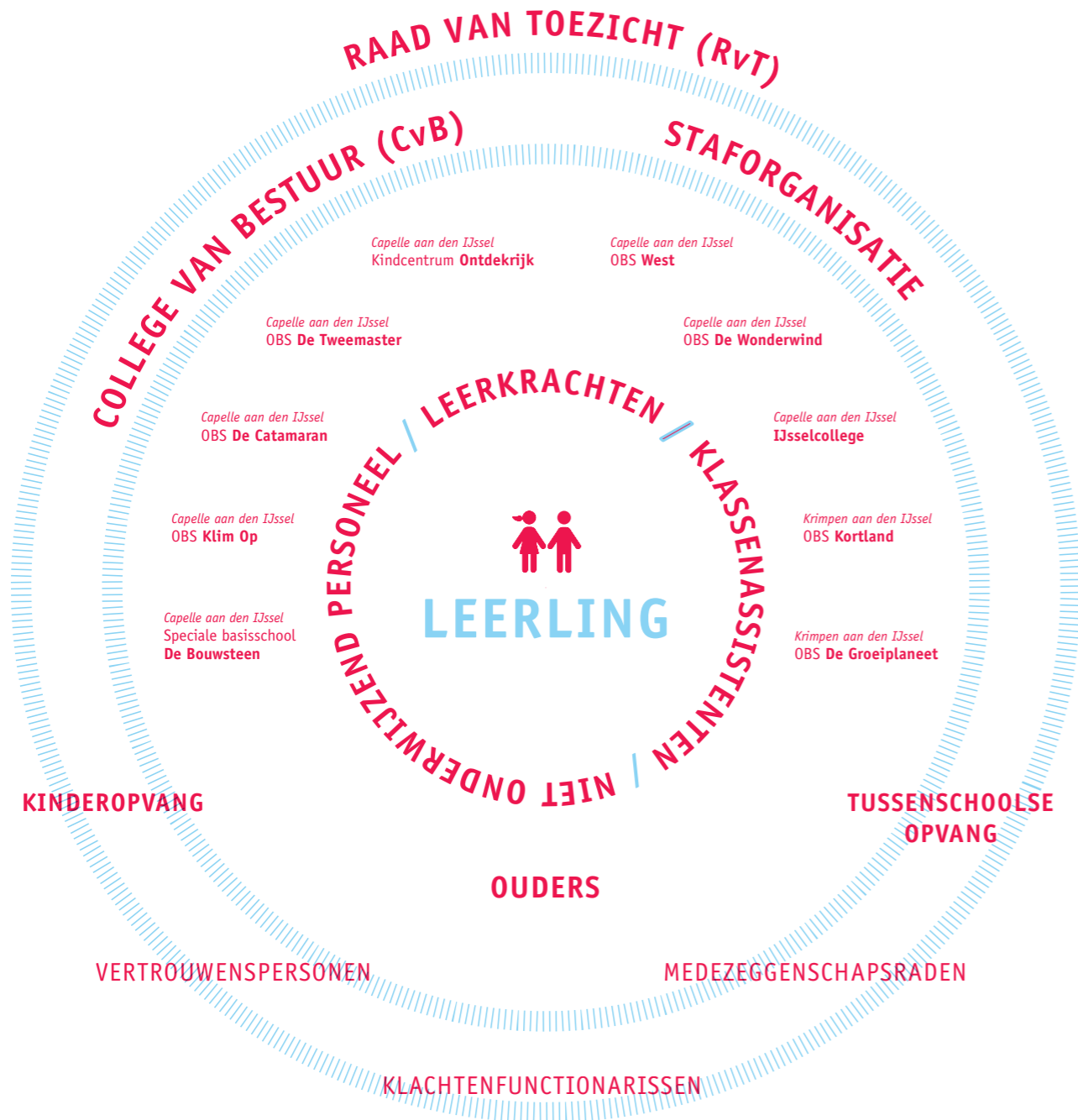
De Raad van Toezicht besprak het bestuursverslag en de jaarrekening over 2017 en stemde daarmee in. Ook sprak zij over de begroting 2019 en verleende zij daaraan instemming, besprak zij de noodzakelijke maatregelen om te voldoen aan de vernieuwde privacyregelgeving, investeringen en huisvesting, de ontwikkelingen van leerlingenaantallen en impact op scholen en is de vernieuwing van de Raad van Toezicht zelf ter hand genomen. Als werkgever bewaakte de RvT de rechtspositie en de bezoldiging van het CvB. Op 19 juni 2018 is de bezoldigingsmaximum van het CvB vastgesteld. De auditcommissie van de Raad van Toezicht heeft diverse overleggen met bestuurder en directeur bedrijfsvoering

gevoerd over het financiële beleid, de kwaliteit van administratieve organisatie en in-control zijn. Ook sprak zij met de accountant en adviseerde zij de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht hecht groot belang aan het blijvend goed functioneren van de interne organisatie en medezeggenschap. Een externe adviseur is daartoe tijdelijk aangesteld. De combinatie van primair en voortgezet onderwijs binnen onze stichting biedt veel synergiemogelijkheden die wij maximaal willen benutten

De samenstelling van de Raad van Toezicht is in 2018 nagenoeg geheel vernieuwd. Gea Gravesteijn trad terug om persoonlijke redenen, Louke Vissers en Cees van den Heuvel traden terug bij het aflopen van hun zittingstermijnen. De Raad van Toezicht dankt hen voor hun grote inzet en betrokkenheid in de afgelopen jaren. Josine van der Brug, Dirk-Jan de Bruijn en Joost van Loon traden per juli 2018 toe tot de Raad van Toezicht. En eind 2018 trad Ilona Dulfer toe. Samen met Said el Ouazizi bestaat de Raad van Toezicht nu weer uit vijf leden. Per oktober 2018 is Joost van Loon benoemd tot voorzitter van de Raad van Toezicht. Verderop in dit bestuursverslag wordt nadere informatie gegeven over hun (neven-)functies en beloningen.

Vanwege de sterk veranderde samenstelling en vernieuwing van de Raad van Toezicht heeft in 2018 geen formele zelfevaluatie plaatsgevonden. Dat zal in 2019 gebeuren. Wel wijdde de Raad van Toezicht enkele bijeenkomsten aan de invulling van de eigen rol als toezichthouder, zowel intern en extern en heeft zij een toezichtskader vastgesteld.

Wij zien de komende tijd met vertrouwen tegemoet. We zullen daarbij nauwlettend de relaties met alle stakeholders, ontwikkelingen qua leerlingenaantallen, onderwijskwaliteit en –aanbod, interne en externe synergie en de financiële stabiliteit volgen. Een vernieuwd College van Bestuur hopen wij aan het begin van het nieuwe schooljaar 2019–2020 te kunnen presenteren.

In dit hoofdstuk leest u vanuit welke uitgangspunten leerlingen op onze scholen onderwijs krijgen en hoe dat per school gebeurt - in een notendop.

Missie

De missie van stichting BLICK op onderwijs is kernachtig: *Een gelukkig kind op een fantastische school*. Dat betekent: kwalitatief hoogstaand onderwijs, dat optimaal aansluit bij de talenten van elke leerling én een prettige, veilige (leer)omgeving, waar elk kind zich thuis voelt en zich erkend weet – van 4 tot 18 jaar. Onze leerlingen waarderen het persoonlijke contact, de aandacht en de ondersteuning.

Onderwijsvisie

Onze onderwijsvisie vervat in vier kernbegrippen met onderliggende kernwaarden. Deze vormen het DNA van de BLICK-scholen. Hieraan toetsen wij beleidsstukken en protocollen.

Dichtbij Onderwijs

- Dicht bij jezelf.
- Dicht bij de maatschappij.
- Dicht bij je vrienden – van basisschool tot eindexamen.

Verbindend Onderwijs

- Tussen leerlingen, klassen en groepen.
- Door niveau-overstijgende projecten.
- Door samen met leraren te onderzoeken en te ontdekken.
- Met de buurt – en de rest van de maatschappij.

Kwaliteit van Onderwijs

- Door 21ste-eeuwse, digitale lesmethoden.
- Door de beste leraren en docenten.
- Door samenwerking met universiteiten, hogescholen en mbo's.
- Op elk niveau, in elke leerstroom – zodat je je talenten kunt benutten.

Bevlogen Onderwijs

- Door jou centraal te stellen, jouw welbevinden en jouw talenten.
- Door geïnspireerde leraren, die jou ook enthousiast maken.

Schoolprofielen

Stichting BLICK op onderwijs staat voor kwalitatief hoogstaand openbaar onderwijs aan kinderen van 4 tot en met 18 jaar. Onze basisscholen en het IJsselcollege zijn algemeen toegankelijk voor leerlingen en personeel ongeacht ras, huidskleur, gaardheid en geloof. Respect voor elkaar en

voor jezelf is onze grondhouding. Binnen de vereisten van het ministerie van OCW en de bestuurlijke kaders heeft elke school de vrijheid om zich te profileren. In 2018 bestuurden wij één school voor speciaal basisonderwijs en acht basisscholen, verdeeld over elf vestigingen in Capelle en Krimpen aan den IJssel. Het voortgezet voltijd dagonderwijs binnen onze stichting krijgt gestalte op het IJsselcollege, aan de Pelikaanweg en aan de Wiekslag (praktijkonderwijs).

Op al deze scholen streven wij naar optimale onderwijsresultaten door:

- zorg en aandacht voor de individuele leerling;
- stimulerend en inspirerend onderwijs;
- het steeds sterker bevorderen van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid gedurende de onderwijs carrière;
- aandacht voor cultuurverschillen.

Capelle aan den IJssel

Speciale basisschool de Bouwsteen

Betekenisvol onderwijs aan leerlingen die net iets extra's vragen. Leerlingen die zich jaren later nog herinneren dat hun leerkracht het verschil maakte, hun talenten zag en ze onvoorwaardelijk accepteerde. Directeur: Henk Beesems

Openbare basisschool Klim Op (vestigingen Roerdomplaan en Bongerd)

School met een sociaal-maatschappelijk karakter. Dit komt tot uiting via de *Vreedzame School*. Motto: *Ontdek jouw plek in de wereld!* Directeur: Dennis Marcussen

Openbare basisschool de Catamaran

Sfeervolle, kleinschalige school in Capelle Schollebaar. Trots op het fraai gerenoveerde schoolgebouw. Onderwijsconcept: meervoudige intelligentie: ieder kind is knap op zijn eigen manier. Directeur: Hedy van Harselaar

Openbare basisschool de Tweemaster

Veilige wijksschool, in een ruim opgezette leeromgeving in het groen. Met groepsdoorbrekende werkvormen om te leren door te ervaren en te beleven. *Vreedzame school*. Directeur: Bastiaan van Dam

Kindcentrum Ontdekrijk

Gestart met een in de regio uniek, innovatief onderwijsconcept: unit-onderwijs. Met grotere groepen leerlingen in *units* met meerdere leerkrachten, die intensief samenwerken met individuele leerlingen. Directeur: Sandra van der Rest

Openbare basisschool West (vestigingen Berliozstraat en Jan de Geusrede)

School met een breed aanbod. Om trots op te zijn! Motto: *Ga mee op reis en ontdek jouw talent!* Directeur a.i.: Johan St uut.

Openbare basisschool de Wonderwind

onderwijs met hoge verwachtingen, leren vanuit verwondering en doelen. Groepsdoorbroken werken aan de hand van kernconcepten bij Wereldoriëntatie. Leerkrachten, ouders en kinderen werken samen vanuit hun expertise. Excellent pedagogisch klimaat. Directeur: Anneke van der Ven

IJsselcollege (vestigingen Pelikaanweg en Wiekslag)

Praktijkonderwijs, vmbo, mavo, havo en vwo. Gekenmerkt door samenwerking met het bedrijfsleven, basisscholen, HBO-opleidingen in de omgeving, de Erasmus Universiteit en de gemeente Capelle aan den IJssel. Certificaten leiden in het praktijkonderwijs naar werk.

Krimpen aan den IJssel

Openbare basisschool Kortland (vestigingen Jozef Israëlsstraat en Ouverturelaan)

Een *vreedzame school* met aandacht voor het talent van ieder kind. Speciale aandacht voor techniek, natuur, creativiteit en getalenteerde leerlingen. Directeur a.i.: Bertie de Beuze.

Openbare basisschool de Groeiplaneet

Een school met 315 leerlingen op een unilocatie die geheel aangepast is aan het Boeiend Onderwijs-concept. Directeur: Mary Mourik

Bedrijfsvoering

De afdeling bedrijfsvoering ondersteunt de scholen van BLICK en het CvB op het terrein van Financiën, Huisvesting, Personeel en Organisatie en ICT. In een professionele organisatie draagt Bedrijfsvoering bij aan het betrouwbaar en voorspelbaar verlopen van de onderwijsondersteunende processen en treedt zij als adviseur van de directies op bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid.

In 2018 heeft de afdeling binnen BLICK een centrale rol gespeeld bij de financiële planning van de scholen, RvT en CvB. Bijzondere opgave in 2018 was het bewaken van de begrotingsdruk en het toezien op de interne procedures rondom inkoop en facturatie. Dat hierbij digitalisering van processen heeft bijgedragen aan de uitvoering en verantwoording van (financiële) transacties spreekt voor zich.

Het verbeterprogramma Continu Verbeteren heeft in 2018 verder geleid tot aanscherping van interne procedures en het optimaliseren van inkoop, het terugdringen van leveranciers en de invoering van maandafsluitingen. Om deze reden kon BLICK als eerste de jaarcijfers in 2017 presenteren.

Binnen de afdelingen Personeel en Organisatie en Huisvesting is in 2018 hebben de wijzigingen op het terrein van de cao's en de werkzaamheden rondom de nieuwe huisvestingsplannen van de gemeenten, incidenteel een grote uitvoeringsdruk neergelegd.

De afdeling heeft haar ambities op verregaande professionalisering voor 2019 geformuleerd, waarin permanent gestreefd wordt naar optimalisatie van de dienstverlening en terugdringing van kosten.

Leden Raad van Toezicht

Halverwege het jaar werd een nieuwe RvT benoemd door de gemeenteraden van Capelle en Krimpen. Vier van de vijf leden waren nieuw, één had al twee jaar zitting in de RvT.

De RvT bestond eind 2018 uit vijf mensen die vanuit verschillende invalshoeken nauw betrokken zijn bij het onderwijs, onafhankelijk en bestuurlijk ervaren:

- **Josine van den Brug** – lid, lid RvT OPOD en Skippy Pepijn, directeur ViaPonte BV

- **Dirk-Jan de Bruijn** – lid, programmadirecteur bij Ministerie IenW, lid van de RvT van DOCK, *reviewer* bij bureau Gateway van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en columnist voor *iBestuur*
- **Cees van den Heuvel** – lid, geen nevenfuncties
- **Joost van Loon** – voorzitter, gedurende het gehele verslagjaar directeur van Van Loon Management BV en voorzitter RvT Stichting Bibliotheek Lek & IJssel, en gedurende een gedeelte ook conerndirecteur a.i. Sociale Stad en Participatie gemeente Almere en directeur/bestuurder a.i. Stichting Librijn
- **Said El Ouazizi** – lid, auditor bij de NN group NV, docent bedrijfseconomie bij de Calvin Business School, ambassadeur Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants en sinds november 2018 ook voorzitter Stichting Moskee Essalam
- **Ilona Dulfer** – lid, voorzitter college van bestuur Nordwin College, lid raad van toezicht PIT Kinderopvang & Onderwijs, vice voorzitter raad van toezicht Hoeksche Waardse Bibliotheek, voorzitter bestuur Stichting Kinderopvang Cromstrijen

Het rooster van aftreden ziet er als volgt uit:

Naam	Benoemd	Aftredend
Joost van Loon	01-07-2018 lid 09-10-2018 voorz.	01-07-2022
Dirk-Jan de Bruijn	01-07-2018	01-07-2022
Said el Ouazizi	01-01-2016	01-01-2020
Josine van der Brug	01-07-2018	01-07-2022
Ilona Dulfer	11-12-2018	01-01-2013

Code goed bestuur

De Stichting BLICK onderschrijft het belang van verantwoord besturen en volgt daarin de gedragscodes voor goed bestuur zoals deze door de PO-Raad en VO-Raad zijn opgesteld. In die gevallen dat hiervan wordt afgeweken, worden, na zorgvuldige afweging maatregelen getroffen en de belangenorganisaties geïnformeerd.

In het verslagjaar was de voorzitter van de Raad van Toezicht van BLICK tevens interim bestuurder bij een PO-stichting in Delft. Conform artikel 19 lid 2 van de Code Goed Bestuur in het Primair Onderwijs mogen deze functies niet gecombineerd mogen worden. Beide Raden van Toezicht zijn vooraf door de voorzitter van de RvT geïnformeerd en beide Raden

van Toezicht hebben geconstateerd dat onafhankelijkheid (zoals geduid in artikel 19) niet in het geding is. Bij de benoeming als interim directeur/bestuurder heeft de Raad van Toezicht zich gebogen over de vraag of dit voorzitterschap bij BLICK een belemmering zou kunnen zijn voor zijn tijdelijke benoeming bij de PO-Stichting in Delft. Er is bezien of beide organisaties al dan niet concurrerend zijn, al dan niet in elkaar voedingsgebied liggen en al dan niet op enige wijze aan elkaar verbonden zijn. Dat is naar het oordeel van de Raad van Toezicht niet het geval. Binnen de Raad van Toezicht is afgesproken dat de voorzitter de andere leden van de Raad van Toezicht informeert bij situaties die tot belangenverstrengeling kunnen leiden.

Medezeggenschap

Medezeggenschap is voor het bestuur en de scholen van BLICK, in 2018 een belangrijke partner geweest in het verleggen van de koers. Vanuit een grote betrokkenheid hebben de personeelsleden en ouders in de MR-en zich ingezet voor de ontwikkeling en ondersteuning van het onderwijs op onze scholen.

In 2018 hebben de MR-en bijgedragen in de advisering van de schooldirecties en het bestuur, onder meer bij formatie en financiële plannen, werving en selectieprocedures en roosterplanning. Het zijn echter ook de 'kleine' dingen die er toe doen. De MR als 'luisterend oor' van de schooldirecteur of CvB om afwegingen rondom bijvoorbeeld religieuze feesten, ouderparticipatie of het werkverdelingsplan te kunnen voorleggen. Een MR als klankbord en adviseur, informeel of formeel, van directie tot bestuur, maken hierin het verschil. In het komende jaar verwachten we dat de MR ook als partner betrokken is bij de afwegingen rondom onder meer het Eigen-Risico-Dragerschap, de herziening van het functiehuis en taakbeleid.

In 2018 is een start gemaakt met de professionalisering van de medezeggenschapsfunctie binnen BLICK. Het nieuwe statuut en het onderzoek van de RvT naar het functioneren van medezeggenschap bracht nieuwe energie en inzicht op de verbeterpunten die BLICK op het terrein van inspraak, zeggenschap en besluitvorming kan organiseren. In het najaar van 2018 is hiermee onder externe deskundigheid een start gemaakt. De ambitie is om dit verbetertraject in het voorjaar 2019 af te ronden.

Horizontale en verticale verantwoording

In een good governance zijn de horizontale en verticale verantwoording van groot belang.

Verticale verantwoording

Stichting BLICK op onderwijs heeft in het verslagjaar de contacten op verschillende niveaus onderhouden met de gemeente Capelle a/d IJssel en Krimpen a/d IJssel. Daarin is het uitgangspunt om volledige transparantie te betrachten. Diezelfde openheid heeft BLICK ook jegens het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), alsmede de Inspectie voor het Onderwijs.

Horizontale verantwoording

In onze horizontale verantwoording informeren wij een brede kring aan ketenpartners en betrokkenen (stakeholders) over het reilen en zeilen op onze scholen. Wij doen dat zowel in het primair als het voortgezet onderwijs door:

- waar nodig en mogelijk informatie te verstrekken aan derden;
- discussies aan te gaan met ketenpartners en stakeholders;
- afspraken te maken en na te komen met belanghebbenden van de scholen: medewerkers, leerlingen, medezeggenschapsraden, ouders en de gemeente.

Facetten van horizontale verantwoording

In het verslagjaar gaven de BLICK-scholen op verschillende manieren gestalte aan de horizontale verantwoording. We noemen een aantal facetten daarvan binnen het primair onderwijs en vervolgens binnen het IJsselcollege.

Primair onderwijs

De ouders zijn voor het primair onderwijs de belangrijkste stakeholders. Zij zijn onze educatieve partners. Wij maken op verschillende manieren duidelijk dat wij veel waarde hechten aan de mening en visie van de ouders. We doen dit onder meer door inspraak te verlenen en informatie te verstrekken.

- *Inspraak*

Ouders hebben inspraak in het beleid dat wij ontwikkelen en uitvoeren. Dat geldt zowel op stichtingsniveau als op schoolniveau. Zij kunnen zich verkiesbaar stellen voor de MR en hebben stemrecht tijdens de MR-

verkiezingen. De oudergeleding binnen de MR heeft de gelegenheid om op tal van punten advies te geven over of in te stemmen met het beleid van de schooldirecteur. Wanneer de ouders zijn afgevaardigd naar de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR), dan kunnen zij in bovenscholse beleidszaken de bestuurder adviseren of instemmen met haar voorgenomen beleid.

- *Informatieverstrekking*

Ook de informatieverstrekking aan ouders is goed geregeld. Op stichtingsniveau kunnen ouders altijd de website www.blickoponderwijs.nl raadplegen of bellen naar het stafbureau. Op schoolniveau krijgen de ouders op tal van manieren informatie.

We noemen een aantal informatiestromen op schoolniveau:

- in gesprek gaan met de groepsleerkracht (al dan niet tijdens een 10-minutengesprek), de intern begeleider of de directeur;
- de centrale thema-ouderavonden, de rapportageavonden, de inloopuren of de Ouderkamer bezoeken;
- de website van de schoollocatie, de Schoolgids of de digitale weekbrief of schoolapp raadplegen;
- op de hoogte blijven via Facebook en Twitter.

Daarnaast spelen ouderraden een rol in de informatievoorziening aan ouders en in samenwerking tussen ouders en school. Verder is er op ambtelijk niveau structureel overleg met de gemeenten Capelle aan den IJssel en Krimpen aan den IJssel en met externe partners, zoals kinderopvangorganisaties.

IJsselcollege

Het IJsselcollege geeft op onderstaande manieren gestalte aan de horizontale verantwoording:

- Regelmatig voert het College van Bestuur overleg met de MR in het voortgezet onderwijs;
- Leerlingenraden, ouderraden en klankbordgroepen bieden leerlingen en hun ouders de gelegenheid om uiting te geven aan hun betrokkenheid bij het IJsselcollege. De directeuren informeren hen daar periodiek over lopende zaken en geven hun graag een podium om hun betrokkenheid met het IJsselcollege te laten zien;
- In allerlei vergaderingen voeren directie en afdelingsleiders overleg met de medewerkers;
- Periodiek uitgegeven nieuwsbrieven informeren de ouders over de

ontwikkelingen binnen het IJsselcollege inclusief onze locatie voor praktijkonderwijs De Wiekslag;

- Ook de website www.ijsselcollege.nl is een belangrijke informatiedrager voor zowel ouders als leerlingen. Daarnaast verantwoorden wij ons op stichtingsniveau naar buiten toe via de website www.blickoponderwijs.nl;
- Het IJsselcollege voert regelmatig overleg met onder meer de onderwijspartners, de gemeente en tal van bedrijven.

Klachtenregeling

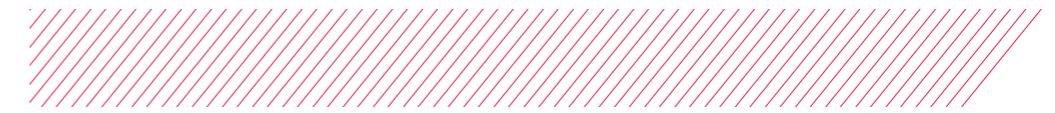
De klachtenregeling – eveneens een waardevol bestanddeel van de horizontale verantwoording – functioneert naar verwachting in het verslagjaar. Zowel in het primair als het voortgezet onderwijs. In geval van een klacht kunnen ouders altijd terecht bij de leerkracht of docent, de intern begeleider, de mentor, afdelingsleider en/of de Directeur. Voelen zij zich in deze keten toch onvoldoende gehoord, dan kunnen zij contact leggen met de interne vertrouwenspersoon van de school. Deze is er behalve voor de ouders zeker ook voor onze leerlingen. Lukt het dan nog niet om tot een oplossing van het probleem te komen, dan kunnen zij zich wenden tot de Landelijke Klachtencommissie Onderwijs, waarbij stichting BLICK op onderwijs is aangesloten. In het verslagjaar 2018 zijn drie klachten in de scholen van BLICK ontvangen, waarvan er één is ingetrokken en twee zijn afgehandeld.

Scholen op de kaart

De PO- en VO-raad coördineren en beheren www.scholenopdekaart.nl. Op deze website kunnen scholen zich verantwoorden naar ouders en andere externe belanghebbenden. Ook de scholen binnen BLICK gebruiken dit instrument. Wij verantwoorden hier online wat de prestaties en kengetallen van de locaties en leerstromen zijn. De doelgroep kan op deze website de kwaliteit van de locaties afmeten aan de standaarden met betrekking tot de onderwijsprestaties, de kwaliteitszorg, het effectief onderwijsbeleid en de bedrijfsvoering. In het verslagjaar hebben we op locatieniveau inspanningen geleverd om deze online verantwoording zo actueel mogelijk te houden.

Vertrouwenspersoon

De vertrouwenspersoon heeft over 2018 in drie gevallen namens medewerkers van BLICK kunnen bemiddelen. In alle gevallen betroffen het hier vragen in de eerste helft van 2018, die naar tevredenheid zijn afgehandeld.

In dit hoofdstuk leest u welke onderwijsprestaties de scholen van BLICK op onderwijs in 2018 tot stand gebracht hebben. In 2018 stond de onderwijskwaliteit hoog op de agenda door onder meer de aandacht die uitging naar het uitbouwen van een professionele cultuur, profilering van de unieke kwaliteiten van de scholen en de realisatie van het auditteam. Onderwijsinhoudelijk verbonden de scholen zich aan de invoering van de zogenoemde 21e eeuwse vaardigheden.

2.1 ONTWIKKELINGEN

Het vernieuwen van het onderwijs binnen de scholen van BLICK is een ambitie die hand in hand gaat met het nieuwe inzichten over de leerontwikkeling van kinderen. Terwijl de 'winkel openblijft' zijn leerkrachten en docenten betrokken bij (landelijke) impulsen die het primair en voortgezet onderwijs verbeteren. Daarbij houden we rekening met de bijzondere omstandigheden die het voedingsgebied van de BLICK-scholen bijzonder maken.

Onze regio kenmerkt zich door een grote diversiteit van achtergrond, opleiding en nationaliteit. Iets waarmee we binnen de scholen terdege rekening houden door ook in het onderwijsaanbod van onze scholen en de zorg voor individuele leerlingen voldoende verscheidenheid en keuzevrijheid aan te bieden.

Leerlingen van BLICK zijn niet snel uitgeleerd; theoretisch of praktisch, van groep 1 tot VWO 6.

Toch zien we dat de resultaten van leerlingen in hun leerloopbaan soms achterblijven. Het snel inzichtelijk hebben waar de leerresultaten achterblijven en adequate begeleiding geven aan dié leerlingen, groep of jaarlaag, is dan het passende antwoord.

Primair Onderwijs

Op enkele van onze scholen in het PO staat de onderwijskwaliteit in 2018 onder druk van achterblijvende leerresultaten. De 'norm' en ons streven is daarbij niet het gemiddelde landelijke onderwijsniveau te bereiken maar – rekening houdend met relevante omstandigheden – bovengemiddeld te presteren.

In 2018 werd op kindcentrum Ontdekrijk na een pilot in 2017 het voor de regio unieke, innovatieve zogenoemde unitonderwijs breder uitgerold: onderwijs voor grotere groepen leerlingen in zogeheten units, waarbinnen

*“De school gelooft in mij.
Dat is heel fijn, als je dat niet
hebt dan geloof en vertrouw
je ook niet meer op jezelf.”*

– Leerling IJsselcollege

meerdere leerkrachten gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor alle leerlingen. Zij werken intensief samen om alle leerlingen het gepersonaliseerde onderwijs te bieden dat het beste aansluit bij hun mogelijkheden en behoeften. Er zijn nog maar weinig scholen die dit doen. In 2019 wordt het unit-onderwijs geëvalueerd.

Techniekbuss: mobiel onderwijs

In 2018 maakten we een start met de zogeheten techniekbuss: een bus vol techniek, materiaalkasten, werkbanken en gereedschap - en niet te vergeten: een gespecialiseerde docent - die op al onze schoollocaties wordt ingezet om techniekonderwijs aan te bieden. Mobiel onderwijs van de 21ste eeuw, dat ook de verbinding legt tussen primair en voortgezet onderwijs binnen de BLICK-scholen. Techniekonderwijs in het PO krijgt met ingang van 2020 landelijk een impuls.

De inzet van het auditteam in 2018 en de invoering van het Blick kwaliteitskader voor Goed Onderwijs introduceert voor de medewerkers van de BLICK een deskundige en veilige impuls aan het vroegtijdig signaleren van een afstand tussen de normen en prestaties van het onderwijs.

Voortgezet Onderwijs

Het IJsselcollege biedt als VO-school aan leerlingen in de regio een breed aanbod van richtingen.

*“Je wordt veel geholpen door de leraren.
Echt door iedereen,
ook als je het moeilijk hebt.”*

– Leerling IJsselcollege

Van VWO tot Praktijkonderwijs; er valt wat te kiezen op het IJsselcollege. De onderwijsresultaten van onze leerlingen in VO tonen een stabiele ontwikkeling over de afgelopen jaren. Landelijke trends onder leerlingen in het VO blijven echter ook het IJsselcollege niet bespaard. Het betekent dat resultaten gedurende de schoolloopbaan van kinderen en landelijk die in het HAVO in het bijzonder, onze bijzondere aandacht hebben. Nooit genoeg wat ons betreft!

De onderwijsinspectie attendeerde het IJsselcollege in 2018 op de zichtbaarheid van de zorg voor leerlingen die extra aandacht nodig hebben. Een aanwijzing richting de zogenoemde zorgstructuur en het speciale team binnen de school waarmee elke leerling die aandacht krijgt. Binnen en buiten de lessen. Op deze zorgstructuur is het IJsselcollege trots, maar deze bleek niet voldoende zichtbaar. In het schooljaar 2018/2019 heeft dit geleid tot een meer herkenbare aanpak die in het voorjaar 2019 met de onderwijsinspectie wordt geëvalueerd.

De afdeling Praktijkonderwijs heeft in 2018 niet stilgezeten. In het afgelopen jaar heeft een verdieping plaatsgevonden op het onderwijsaanbod, de uitstroomprofielen en zijn verbindingen met het bedrijfsleven aangehaald. Het spreekt voor zich dat daarbij de directe relatie met de arbeidsmarkt en de leer-werk mogelijkheden voor de kinderen zijn aangehaald. Het toewerken naar échte certificaten (BVCA) en ‘ruiken’ of ‘proeven’ aan de praktijk, vergroten de kansen voor deze leerlingen, ook om op te stromen naar het VMBO.

“Ik leer hier echt een vak. Baliemedewerkster op het gemeentehuis in Rotterdam, dat is mijn droom...” – Leerling De Wiekslag

21e eeuw leren: schoolspecifiek

In 2018 is op de BLICK scholen het project 21e eeuw leren gestart. Het BLICK ICT-Beleidsplan 2017-2021 heeft hiervoor in 2017 de basis gelegd en de brede steun en begeleiding gekregen die het verdient om leerlingen voor te bereiden op andere basisvaardigheden, anno 2019. Het is een impuls aan ons basis onderwijssysteem, dat ook wel geduid wordt als.... de weg naar kennis wordt net zo belangrijk als de antwoorden op vragen.

Leerkrachten, intern begeleiders en directeurs van onze scholen zijn uiterst gemotiveerd met dit project gestart. Onder deskundige begeleiding zijn de status en ambities van het leren in de 21e eeuw per

school geïnventariseerd en bepaald. Elke school bepaalt daarbij zelf de focus, doelen en acties voor de komende jaren. Dit varieert van de inzet van educatieve software en mediawijsheid, toepassen van gratis online lesmateriaal tot de verschuiving van passief naar actief leren. Onderzoekend leren krijgt hiermee de komende jaren een essentiële plaats in het onderwijs van de BLICK scholen. Een toevoeging aan ons onderwijs-systeem dat wordt ingevoerd van rekenen en schrijven (PO) tot biologie en geschiedenis (VO).

De professionele scholing in ICT-vaardigheden is hierbij onontbeerlijk. In 2018 namen medewerkers deel aan een BLICK brede vaardighedenscan die een gezamenlijke basis legt voor de ontwikkeling van de bekwaamheid van onze medewerkers de komende jaren. Het wordt ervaren als een unieke kans om mee te groeien met de toenemende digitalisering van onze maatschappij en versterkt de profilering van de scholen bij het werven van nieuwe medewerkers.

DE WEG NAAR KENNIS IS NET ZO BELANGRIJK ALS DE ANTWOORDEN OP VRAGEN.

“21e eeuw leren ambitieus? Ja! Noodzakelijk? Zeker!” – Leerkracht

Professionele cultuur

Bij onderwijskwaliteit hoort ook een professionele cultuur. In onze ogen betekent dit dat medewerkers zelf de regie nemen en zich verantwoordelijk voelen voor hun werk en het bijhouden van de ontwikkelingen op het eigen vakgebied.

Een belangrijke basis hiervoor wordt gevormd door het bieden van een infrastructuur – zo zou je kunnen zeggen – waarin individuele ontwikkeling, kennisdelen en samenwerking een kans kunnen krijgen. In 2018 is hiermee een start gemaakt door de ontwikkeling van de Professionele Leergemeenschappen (PLG's) en de BLICK Academie. Beide initiatieven zullen in 2019 een zichtbare plaats gaan krijgen in ons beleid.

Professionele leergemeenschappen (PLG's)

PLG's vormen tussen de BLICK scholen het netwerk waarbinnen bijzondere expertise en ervaring kan worden gedeeld. De organisatievorm bestond in het VO al langer (secties) maar kende tot dusver in het PO een sterk informeel karakter. In 2018 hebben de leerkrachten in het

PO ook hun kennis gebundeld in de PLG's waaraan op het terrein van onderwijskwaliteit ook prioriteit wordt gegeven: cognitief getalenteerde leerlingen, taal- en leesonderwijs en 21e eeuw leren.

De PLG's werken gestructureerd én BLICK breed door onder meer jaarlijks doelen te stellen, intervisie en training te organiseren. Aan de hand hiervan werden in 2018 al concrete resultaten behaald, met als voorbeeld a) de ontwikkelingsperspectieven op doorstroming (van SBO naar PO), b) de formats voor trendanalyses (Cito M toetsten) waarmee 'winst' geboekt kan worden op het terrein van woordenschat en begrijpend lezen.

BLICK Academie

Als BLICK zijn we een lerende organisatie, een stichting van scholen waarin de ontwikkeling van kinderen en leerkrachten centraal staat. Waar voor leerkrachten het onderling van elkaar leren en kennisdelen in de PLG's en secties plaatsvindt, is in 2018 ook de basis gelegd voor de introductie van de BLICK Academie begin 2019.

Het is de vind- en broedplaats voor leerkrachten om aan de professionele ontwikkeling te werken.

Willekeurig of verschillend vanuit een vereiste certificering, een lang gekoesterde ambitie, een noodzakelijke verbetering of bijzondere interesse. De academie wordt online opgezet en biedt een rijke schakering van trainingen voor onze medewerkers.

InterBLICK-college

In 2018 startte de ontwikkeling van het InterBLICK-college. Het vormt als onderwijsstichting met zowel het onderwijsaanbod in het PO als VO een mogelijkheid om voor leerlingen de zogenoemd doorlopende leerlijnen aan te bieden. De landelijke ontwikkeling die hiervoor de basis legt is de toenemende vraag van leerlingen naar vakken/lesstof die waarbij een strikte scheiding van het PO en VO niet langer past.

Een kans voor de BLICK scholen om hiervoor een passend aanbod te formuleren.

Het InterBLICK-college is medio 2018 gestart met een meerjarig ambitieus programma om aantrekkelijk en gevarieerd extra onderwijs aan te bieden voor leerlingen in de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs. Het techiekonderwijs en onderwijs in andere talen zijn hiervan een voorbeelden, die in 2019 gevolgd worden door diverse gastlessen en uitwisselingen van leerlingen. De docenten en leerkrachten van BLICK

van de PO en VO scholen werken hierin samen met andere scholen en het bedrijfsleven.

Profilering: etalage én winkel op orde

In de profileringen van het onderwijs en scholen in het bijzonder, spelen verschillende zaken een rol.

Vooropgesteld dat de inhoudelijke schoolprestaties van de school in orde zijn, spelen ook het schoolklimaat, samenwerking met voor- en naschoolse opvang, de sfeer en veiligheid een belangrijke rol. Het zijn slechts enkele criteria voor leerlingen en ouders die de toon zetten bij het bepalen van de schoolkeuze.

Het afgelopen jaar werkten we hard aan de profilering, onder meer door schoolgidsen te herschrijven en door structurele en incidentele communicatie via onder meer persberichten en publicaties. Een krachtige, positieve profilering is ook een belangrijke pijler onder de nieuwe organisatie. Het is zaak deze profilering voort te zetten, via alle mogelijke kanalen, via de websites en ook via sociale media. Ouders stellen immers graag hun vertrouwen in goede scholen, zijn daar nauwer bij betrokken en meer tevreden over.

In de afgelopen jaren zijn de scholen van BLICK overschaduwd door ontwikkelingen die de positionering van de scholen naar de achtergrond brachten. Ouders, kinderen en leerkrachten hebben daarbij het vertrouwen niet verloren in onze scholen en de portee ervan kunnen inschatten.

Het heeft BLICK in 2018 nog terughoudend gemaakt in het etaleren van de resultaten waarover we trots zijn. Van de wijkdag (Klimop), de leerlingtevredenheid van 9,3 (IJsselcollege), de LEGO experienceklas (OBS West), de samenwerking met IJsselkids en Kinderdam, tot de leerling die staatssecretaris werd; we zijn er trots op willen graag iedereen hierover breder informeren!

“Ik vind de mastermodules extra leuk, zoals filosofie of techniek.”

– Leerling HAVO/VWO

2.2 Kwaliteitszorg

De aandacht voor het onderwijs op de BLICK scholen is groot. Het vraagt om een dialoog tussen de leerkrachten/docenten, ondersteunende medewerkers, directies en bestuur om er voor te zorgen dat deze aandacht leidt tot aanpassingen en bijstellingen van ons onderwijs.

Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor het kwaliteitssysteem dat hierbinnen het kwaliteitskader per school en BLICK breed bewaakt. Het stelt BLICK in staat om ons te verantwoorden over de ontwikkeling van de onderwijskwaliteit.

Kwaliteitskader

Om het beeld over onderwijskwaliteit te verbeteren ontwikkelde BLICK ook het kwaliteitskader Goed Onderwijs. Een meetlat die is gebaseerd op het zogenoemde waarderingskader van de Onderwijsinspectie. Het is een evaluatie-instrument van het onderwijs dat is gebaseerd op meerdere (onderwijs-)sectorwetten en onderwijssoorten.

De basisgedachte achter het ontwikkelde kwaliteitskader is a) Geven we goed les?, b) Is dat veilig en ondersteunend?) en c) Leren de leerlingen voldoende?.

Het kwaliteitskader namen de scholen in het PO in 2018 in gebruik. In 2019 volgt de ontwikkeling van het kader voor het VO. Zo ontstaat steeds meer eenheid, eenduidigheid en objectiviteit in onze kwaliteitsmetingen, wat bijdraagt aan een afgewogen overall beeld. Het auditteam en de kwaliteitskaders spelen een steeds belangrijker rol in ons kwaliteitszorgsysteem, wat alle betrokken partijen de gelegenheid biedt om te tonen wat goed gaat en te verbeteren waar dat nodig is.

Audits

In het kwaliteitssysteem kunnen de scholen en medewerkers op een systematische, planmatige en doelgerichte wijze zich verantwoorden over de onderwijsresultaten naar ouders, leerlingen, inspectie, samenwerkingspartners en andere belanghebbenden. Het gaat daarbij niet alleen om wettelijke eisen maar ook om de ambities/normen en doelen die de BLICK scholen zélf stellen.

De ontwikkeling van het interne auditteam geeft daarbij sinds 2018 een veilig en betrouwbaar instrument om over de onderwijskwaliteit met de scholen en medewerkers in dialoog te zijn en over het onderwijs te adviseren. Het team werd opgeleid door een oud-inspecteur van de Onderwijsinspectie en rondde met succes de eerste audits af.

“Ik geef graag modern onderwijs, niet dat ouderwetse klassikale waar ik zelf zo’n hekel aan had.” – LIO’er

De BLICK-scholen staan midden in de samenleving. De leerlingen, docenten/leerkrachten, ouders en samenwerking met het bedrijfsleven en gemeenten brengen de maatschappelijke ontwikkelingen binnen. De BLICK scholen zijn om die reden een afspiegeling van de maatschappij: we werken samen, leven samen, leren van elkaar, dragen zorgen, zetten onze talenten en mogelijkheden in en blijven die ontplooien.

Het vormt voor BLICK als stichting voor Openbaar Onderwijs, een belangrijk gegeven en uitgangspunt om mee rekening te houden. En wie bij BLICK op onderwijs werkt, mag een cultuur verwachten van vertrouwen en verantwoordelijkheid: vertrouwen krijgen, verantwoordelijkheid nemen - en verantwoording afleggen. Vertrouwen in je vakmanschap, verantwoordelijkheid voor je eigen handelen, voor elkaar en voor de organisatie als geheel.

“Hier kan ik de passie voortzetten waarmee ik begon aan mijn lerarenopleiding.” – zij-instromer

Krappe arbeidsmarkt

De arbeidsmarktsituatie in het onderwijs heeft in 2018 in de landelijke pers veel bekendheid gekregen. Een situatie die onomkeerbaar is en waarbij rekening moet worden gehouden met een aanhoudende zorg over het aantal (startende) leerkrachten in het onderwijs.

De scholen van BLICK hebben hiervan in meer en mindere mate in 2018 hinder ondervonden bij het organiseren van de klassen en groepen. Opvallend hierbij is dat de lange historie van de scholen van BLICK kan rekenen op een bijzondere binding van medewerkers met de BLICK scholen én interesse van leerkrachten die afstuderen of van baan willen wisselen.

Het behoud, werving en selectie van vakbekwame leerkrachten wordt desondanks een professionele discipline binnen BLICK waarbij veel creativiteit en snelheid moet worden geboden. Daarbij staan de ontwikkelingsperspectieven van medewerkers, doorgroeien en professionele ontwikkeling, meer en meer op de voorgrond.

In veel gevallen kan niet ontkomen worden aan oplossingen, waarbij tijdelijk vacatures worden ingevuld met bemiddelingsbureaus. Het invullen van deze vacatures en vervanging van zieke leerkrachten door deze bureaus kostte in 2017-2018 bijna € 600.000,- in het PO. In 2018-2019 kostte dit ruim € 440.000,- in het PO en ruim € 410.000,- in het VO.

Tegen deze achtergrond telt BLICK in 2018 de volgende verdeling van medewerkers (gemiddeld) werkzaam:

Uitsplitsing personeel naar Fte

	2018	2017
Directie	24	32
Onderwijzend personeel	228	241
OOP	61	53
	<u>313</u>	<u>326</u>

“Als docent heb je qua mobiliteit écht iets te kiezen binnen BLICK.”

– HR-adviseur

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is een belangrijke graadmeter voor de stabiliteit binnen een schoolorganisatie.

Het terugdringen van het ziekteverzuim heeft de aandacht van alle directeuren en de afdeling P&O en is dikwijls een proces dat in samenspraak met de Bedrijfsarts wordt opgepakt.

Binnen BLICK en het PO zijn hierover de afgelopen jaren veel zorgen geweest.

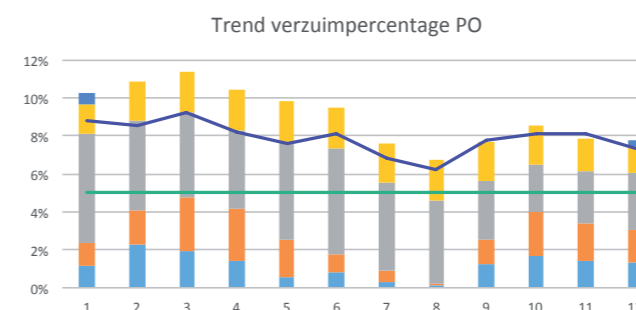
Ook in 2018 ging onze aandacht naar de ontwikkeling van deze verzuimgegevens uit.

Waar dit in 2016 nog op het landelijk gemiddelde lag (zo'n 5 procent) en in 2017 licht toenam (naar zo'n 5,5 procent), steeg het in 2018 naar 9 à 10 procent.

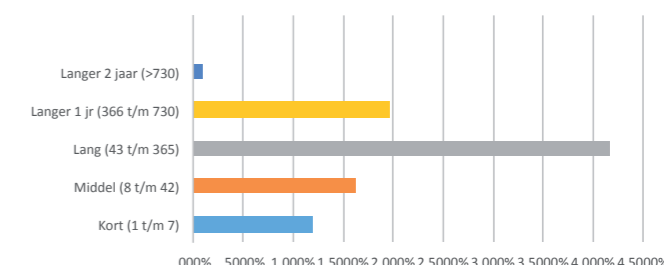
Een nadere analyse hiervan maakt duidelijk dat ook in 2018 een aantal bijzondere en langdurige ziektesituaties een vertekend beeld geven. Het beleid is onverminderd gericht op het terugdringen van kortdurig verzuim.

“BLICK vind ik een logische keus voor docenten in de regio – qua werksfeer, qua reistijd en qua geld.” – docent op OB West

BLICK verzuimpercentage PO

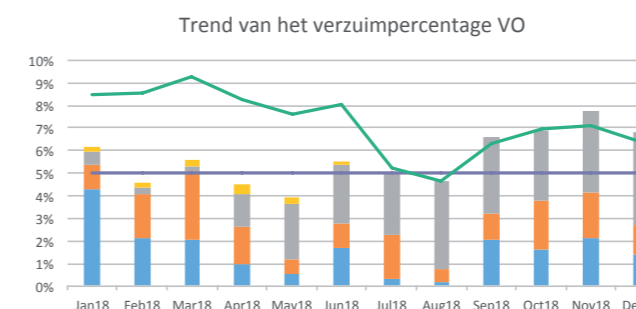

Verzuimpercentage per verzuimklasse PO

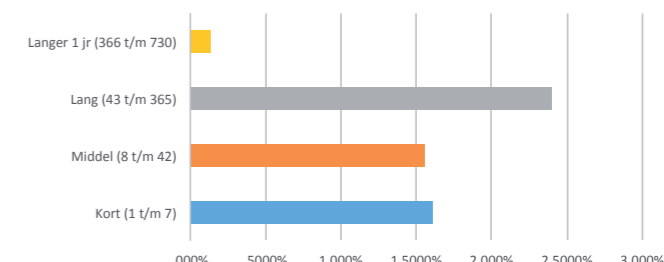

In het VO nam het gemiddelde ziekteverzuim in het eerste halfjaar van 2018 heel licht af. Positief is dat het ziekteverzuim ondanks de indrukwekkende landelijk griepgolf (voorjaar 2018) niet significant hoger was.

BLICK verzuimpercentage VO

Verzuimpercentage per verzuimklasse VO

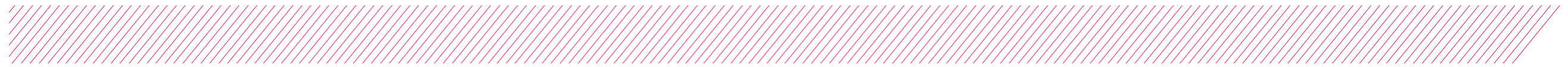

In de jaarrekening is een voorziening langdurig zieken opgenomen. Deze heeft vooral betrekking op VO-medewerkers en op PO-medewerkers voor zover deze lasten niet gedekt worden door het Vervangingsfonds.

Ziekteverzuim kan vele oorzaken hebben en evenzovele mogelijke oplossingen. Alleen inhuur van relatief duur personeel is in elk geval niet dé oplossing. Ook ervaren waardering speelt bijvoorbeeld een rol. Ook in 2019 zal het terugdringen van het ziekteverzuim punt van aandacht zijn.

Werkdruk

Scholen in het PO hebben met ingang van schooljaar 2018-2019 extra baten toegekend gekregen om in te zetten voor de werkdruk op de scholen. Elke school heeft budget om de werkdruk aan te pakken en geeft daar met het eigen team invulling aan. Daarbij werd bijvoorbeeld gekozen voor extra formatie, het inzetten van onderwijsassistenten, én aan het laten verzorgen van bewegingsonderwijs door vakleerkrachten en de inzet van eventmanagers voor de organisatie van sportdagen en musicals.

De teams van leerkrachten, schooldirectie en MR hebben rondom de bestemming van de werkdruggelden samengewerkt en gezamenlijk over de inzet van middelen besloten.

Aan het bestuur, eindverantwoordelijk voor de verantwoording en doelmatige besteding, is conform het format gerapporteerd.

Werving

Zoals al eerder is opgemerkt dwingt de arbeidsmarktkrapte de scholen van BLICK om veelzijdig aan de werving van nieuwe leerkrachten te werken.

Het netwerk van BLICK is breed en goed, waarbij de leerkrachten en directeuren uitstekende ambassadeurs zijn voor onze scholen. Mensen willen graag bij onze scholen werkzaam zijn!

Dat is niet zonder reden: jonge, beginnende docenten kunnen binnen BLICK in zeer korte tijd veel ervaring opdoen binnen verschillende onderwijsconcepten en locaties. Er zijn veel mogelijkheden voor doorstroming en kennisuitwisseling.

In 2018 zijn de BLICK scholen weer gestart met stagiairs die aan het einde van hun lerarenopleiding bij één van de scholen afsluitende stage lopen. Nieuw en voorlopig experimenteel is gestart met een groep van zogenoemde zij-instromers, die met een verkorte opleiding instromen door een traject leren-werken. Deze nieuwe groep van leerkrachten in opleiding staat drie dagen per week voor de klas en is een extra dag per week in opleiding.

In tegenstelling tot andere jaren is in 2018 de samenwerking met de Hogeschool Inholland gestart. Een onderwijskundig coach van de Hogeschool begeleidt alle starters één dag per week. De aandacht gaat daarbij vanzelfsprekend uit naar onderwijsinhoudelijke zaken. Ook is er in het programma plaats voor de omgang met ouders, agressie op school en intervisie.

In de loop van het jaar stroomden ongeveer 10 fte's vanuit een tijdelijke aanstelling door naar een vaste aanstelling. In de klassen wordt meer gewerkt met onderwijsassistenten en lerarenondersteuners; weliswaar in opleiding als leraar nog niet bevoegd om onderwijstaken over te nemen, vervullen deze medewerkers een belangrijke rol in het reilen en zeilen in de klas.

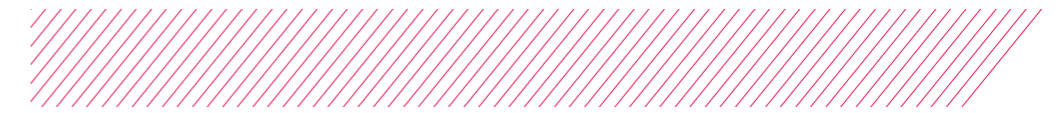
In 2018 heeft het flex-team vooral meer handen en voeten gekregen in de opzet van deze flexibele schil voor BLICK. Het resultaat is dat de

instroom in onze flexibele schil in de loop van het jaar ook kan leiden tot doorstroom. In de nabije toekomst ligt het voor de hand dat de BLICK scholen met het flex-team steeds vaker eigen personeel zal opleiden. Het voorkomt de eerder opgemerkte aanzienlijke bemiddelingskosten voor het gebruik van bureaus.

*“Voor het geld ga je niet het onderwijs in...
maar je wilt wel erkenning.” – LIO'er*

BLICK op onderwijs ziet de introductie van ICT binnen het onderwijs als een kans om onderscheidend onderwijs te bieden aan alle kinderen in het PO en VO. Het 21e eeuwse leren, een project dat daarvoor de basis vormt binnen de scholen van BLICK, is dan ook niet enkel gericht op het inzetten van iPads of het verbeteren van ons netwerk.

ICT in het onderwijs is een onderwijskundig thema: van digitaal communiceren en programmeren tot ethisch hacken en personaliseerd leren. Het ondersteunen van het onderwijskundig thema met betrouwbare ICT, is voor BLICK sinds de start van het programma een belangrijke doelstelling.

In het dagelijks leven maken kinderen steeds vroeger kennis met de mogelijkheden van technologie.

Het vraagt behalve de kennis en verwachtingen over de apparatuur ook een attitude waar kinderen anders leren en beschikken over de achtergronden van nieuws en communicatie.

Dat dit behalve van leerlingen ook van leerkrachten mag worden verwacht, is voor BLICK een belangrijk aandachtspunt in het project voor het 21e eeuwse leren. Leerkrachten versneld met digitale methodes en leermiddelen laten kennismaken stond onder meer centraal in het project. We zijn er van overtuigd dat het oude leren 'in de nieuwe jas' ook professionele kansen biedt om werkdruk te beperken, individueler leren en creativiteit in het onderwijs te introduceren, mits ondersteunt met dienstbare ICT.

“Een leerkracht die heldere instructies geeft blijft altijd nodig.”

– de directeur

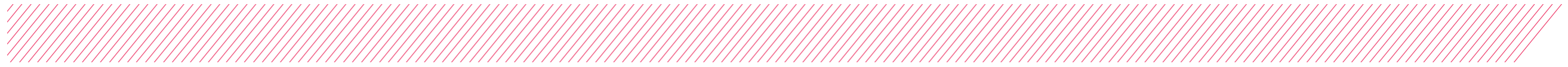
ICT Beleidsplan 2017-2021

Het beleidsplan dat BLICK in 2017 opstelde werd ook in 2018 in fases met de scholen uitgerold.

Behalve het eerder genoemde project 21e eeuwse leren, maken onder meer investeringen in devices en het netwerk, de invoering van SharePoint, de software distributie en elektronische leeromgeving onderdeel uit van het plan.

De BLICK scholen zijn vanuit het plan op onderdelen in 2018 verder geprofessionaliseerd.

De meerjarige planning van investeringen worden gecoördineerd vanuit

de projectgroep ICT die bijdraagt aan de kennisuitwisseling en synergie tussen de verschillende activiteiten. BLICK is zich tegelijkertijd bewust van de tempo- en deskundigheidsverschillen die tussen de scholen bestaan en om die reden om speciale aandacht en zorgvuldig planning vraagt.

Deze verschillen blijken onder meer uit de invoeringsstrategie van devices op de scholen, in 2018. De scholen hebben deze gefaseerd en afhankelijk gesteld van de leerdoelen, methodes en deskundigheid onder leerkrachten/docenten. De verscheidenheid binnen het BLICK-brede beleid zijn voorbeeld voor hoe ook op andere terreinen rekening gehouden wordt met de schooltypische situatie.

Met de invoering van SharePoint – het centrale interne communicatieplatform – is een start in 2018 gemaakt: dit wordt in 2019 afgerond.

In 2018 is ook de grootschalige vervanging van de ICT-infrastructuur voorbereid. Toch even technisch: routers en opschaling naar grotere bandbreedte en snelheid worden in 2019 opgeschaald.

“ICT: Focus op meer dan alleen het scherm.”

In 2018 is een aanbestedingsprocedure doorlopen voor hardware (alle apparaten zoals touchscreens, laptops en desktopcomputers) en audiovisuele middelen (zoals digitale schoolborden en beamers) voor al onze schoollocaties.

Daarbij heeft BLICK strategisch gekozen we voor een model waarbij in het eerste geval drie en in het tweede geval twee partijen een offerte kunnen uitbrengen. Uit de procedures bleek dat stichting BLICK op onderwijs een interessante partner is.

Ook is in 2018 een aanbestedingstraject ingang gezet voor leermiddelen in het primair onderwijs (alle leermiddelen, uiteenlopend van boeken tot digitaal educatief materiaal).

Deze wordt begin 2019 afgerond

“Leerlingen vinden het leuk en bijzonder, en het wordt ook al heel snel gewoon.” – de leerkracht

Privacybeleid

BLICK en de scholen beschikken over veel gegevens die voor de dagelijkse werkzaamheden worden vastgelegd. De bekende systemen Parnassys en Magister worden daarbij BLICK breed uitgebreid met gegevens in AFAS en talloze kleinere systemen.

Sinds de invoering van de AVG *Algemene Verordening Gegevensbescherming* (AVG) in mei 2018, hebben veel organisaties om aan de nieuwe aangescherpte dataveiligheidseisen voor het werken met deze gegevens te voldoen, beleid moeten herzien en nieuwe maatregelen moeten treffen.

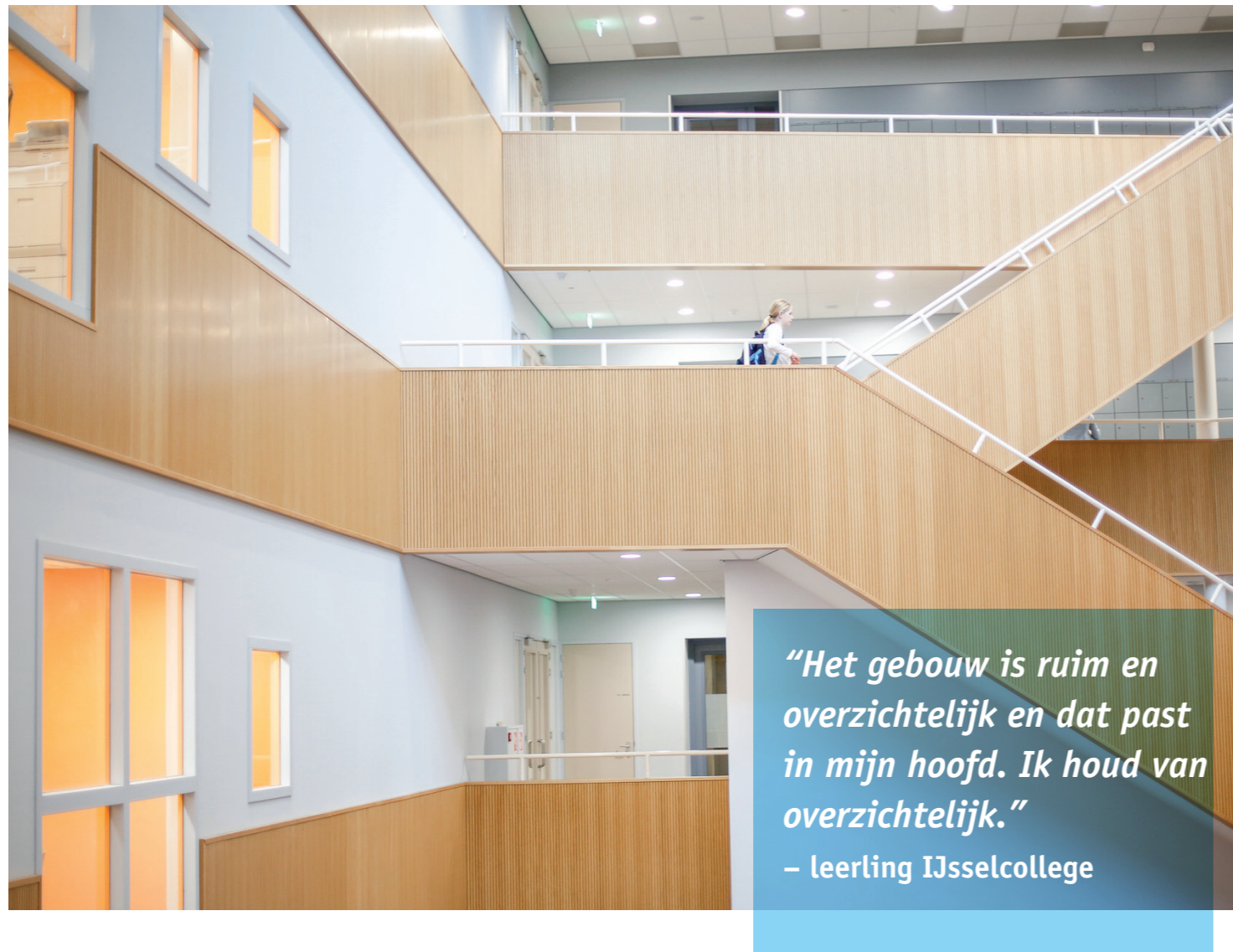
Een ingrijpende verandering voor organisaties die met veel gegevens werken. Ook voor de BLICK scholen is dit een ingrijpende operatie, die sinds 2017 onze aandacht heeft.

Binnen BLICK heeft het AVG projectteam gewerkt aan de beleidsmatige en praktische consequenties van deze nieuwe wetgeving. Het maakte ons in 2018 snel duidelijk dat aan het werken met en delen van gegevens formele afspraken zijn gekoppeld en fysieke aanpassingen in de gebouwen noodzakelijk zijn.

Centraal in de nieuwe regels is: verantwoording afleggen. Hoe ga je als organisatie om met persoonsgegevens? Voor rechtmatige verwerking van persoonsgegevens moeten betrokkenen kunnen beoordelen of zij akkoord gaan met de wijze waarop hun persoonsgegevens worden verwerkt. Daarvoor moet die wijze van verwerking duidelijk beschreven zijn. Dat deden wij in verschillende documenten, waarmee onze verwerking van persoonsgegevens inzichtelijker werd.

Inmiddels staat het beleid op papier en zijn de fysieke aanpassingen binnen BLICK gerealiseerd.

Dit betekent dat sinds medio 2018 op alle BLICK-scholen de kwaliteit en veiligheid beter gewaarborgd zijn. Dat ging niet zomaar: het kostte veel tijd, papierwerk en overleg – onder meer met de medezeggenschapsraad, wat in enkele gevallen leidde tot aanpassingen. In 2019 start een brede awareness campagne om alle leerlingen en medewerkers goed te informeren over de dagelijkse consequenties van de AVG en het nieuwe beleid.

BLICK heeft voor het onderwijs in het PO en VO 14 gebouwen in gebruik.

De gebouwen (twee VO- en twaalf PO-scholen, waarvan acht in Capelle en vier in Krimpen) zijn juridisch eigendom van de gemeente; BLICK draagt de onderhoudskosten.

Het beheer en onderhoud van de gebouwen is een onderscheidende functie waarmee het onderwijs in toenemende mate het verschil kan maken. De uitstraling van een school kan enorm bijdragen aan de herkenbaarheid en veranderingen die binnen de muren plaatsvinden.

BLICK heeft een belangrijke opgave de komende jaren om met de betrokken gemeenten aan de renovatie of nieuwbouw van de scholen te werken. De huisvestingsplannen van Capelle en Krimpen aan den IJssel zijn in uitvoering of ontwikkeling en bieden kansen om onze gebouwen die veelal dateren uit de periode 1970-1980, te vernieuwen. Aan deze vernieuwing worden hoge eisen gesteld tegen de achtergrond van de maatschappelijke discussie over klimaatontwikkeling en verduurzaming.

“Nú zorgen dat het dak niet lekt, én toekomstbestendig bouwen.”

– de beleidsadviseur huisvesting en facilitaire zaken

In 2018 zijn diverse aanbestedingen, offertetrajecten en onderhandelingen afgerond.

Bij de uitvoering van onderhoudswerkzaamheden ondervindt BLICK veel hinder van de gewijzigde marktomstandigheden in de bouwsector, die niet alleen leiden tot uitstel en vertraging maar tevens een prijsopdrijvend effect veroorzaken.

Opvallende ontwikkelingen in 2018 concentreren zich voor de BLICK scholen op de scholen Klimop en Bouwsteen, waar voor tijdelijke huisvesting en nieuwbouw de plannen in een versnelling terecht zijn gekomen. Voor de Groeiplaneet is een renovatieaanbesteding uitgeschreven.

OBS Ontdekrijk heeft de verbouwingen in de zomervakantie 2018 afgerond, waarmee het zogenoemde Unitonderwijs kon starten. Voor BLICK een unieke locatie en onderwijsconcept dat hiermee een opvallende renovatie heeft kunnen realiseren.

“Een gezonde school draagt bij aan een gezond leerklimaat – ook prettig voor de medewerkers!” – de huisvestingsadviseur

Verduurzaming

Verduurzaming, verduurzaming, verduurzaming.

In de huisvestingsplannen met de gemeenten staat verduurzaming van het vastgoed centraal.

Voor BLICK een aantrekkelijke positie om met haar deskundigheid op dit terrein, actief bij te dragen aan de visieontwikkeling over de financiering en exploitatie van deze impactvolle opgaves.

Het is de kunst daarbij de horizon voor ontwikkeling en financiering van de verduurzaming te financieren uit de besparingen en veranderingen in de toekomst. De energietransitie en klimaateisen zijn daarbij nu al bekend ijkpunten.

In 2018 hebben de BLICK scholen de subsidie-regeling ontvangen van het ministerie van Economische Zaken voor de duurzame energieopwekking op de daken van de scholen.

In 2019 wordt dit gerealiseerd.

Als BLICK zijn we ons bewust van de maatschappelijke positie die we met onderwijs en openbaar onderwijs in het bijzonder, innemen.

De komende planvormende jaren dragen we als BLICK in de dialoog met de gemeenten actief bij aan het verduurzamingsdebat, om voor de scholen van BLICK onderscheidende en attractieve gebouwen te realiseren die tevens ruimte bieden voor de totstandkoming van integrale Kindcentra en multifunctionele bestemming.

Wisselwerking met onderwijs

Als BLICK willen we bijdragen aan het maatschappelijk bewustzijn over klimaat. In de klas en in het onderwijscurriculum van BLICK, zowel in het PO als het VO, hoort naar onze opvatting het klimaat een onderwijsthema te zijn waarmee kinderen en leerlingen kennismaken.

Het is om deze reden dat BLICK in 2018 een voorstel heeft ontwikkeld voor een onderwijsprogramma voor alle scholen in Capelle. De realisatie hiervan start binnenkort met de bijdrage van de social-return verplichtingen van aannemers.

Buitenwereld naar binnen

In 2018 startte het IJsselcollege met het versterken van de banden met het bedrijfsleven.

Verregaande ideeën om met het Praktijkonderwijs en VMBO en meer betrokkenheid van het lokale bedrijfsleven een aantrekkelijke wisselwerking op het terrein van arbeidskansen, sollicitatietraining en studiekeuze te krijgen, worden in 2019 voortgezet.

“Ik hoop dat het duurzame OBS West een voorbeeld wordt voor veel andere scholen.” – Dick van Sluis, wethouder Onderwijs Capelle aan den IJssel

In de gebouwen van BLICK kan steeds sterker de verbinding met de wijk terug te zien zijn. Initiatieven als de restaurants van de horeca richtingen in het Praktijkonderwijs en VMBO, versterken de banden met de omgeving en geven de kans de banden tussen onderwijs, maatschappij en buurt dichtbij te halen.

“Onze energiezuinige, gezonde en duurzame school draagt bij aan een duurzame wereld. En een prettig leer- en werkklimaat heeft een positief effect op het concentratievermogen.”

– Jan Noordam, directeur OBS West

OBS West: duurzame school

In 2019 wordt Openbare basisschool West energieneutraal. Dit gebeurt in samenwerking met bouwbedrijf Heijmans en dit is het resultaat van een al in 2015 ingezet traject, waarvan in 2018 de laatste voorbereidende fase werd uitgevoerd. OBS West krijgt in 2019 een energieneutraal gebouw: een geïsoleerd dak met zonnepanelen, warmtepompen in plaats van gasketels, energiezuinige LED-verlichting, betere ventilatie, HR++-glas. Dat zorgt niet alleen voor een prettiger binnenklimaat, meer comfort en minder energiekosten, maar levert ook een CO₂-reductie op van ruim 70 ton per jaar – zo'n 17ha bos, bijna 7% van de gemeentelijke jaardoelstelling.

In dit hoofdstuk verantwoorden we onze financiële situatie gedurende het verslagjaar: het financiële resultaat van de stichting BLICK op onderwijs over 2018 (de staat van baten en lasten, de balans en de financiële kengetallen), de ontwikkelingen die wij verwachten (zoals leerlingenaantallen, fte's, mutaties in de reserves en de meerjarenbegroting), risicomangement en beheersmaatregelen, en beleid voor *treasury*.

Vooraf het volgende.

BLICK op Onderwijs voert een solide, risicomijdend financieel beleid. Dit betekent dat wij de voorwaarden creëren om nu én in de toekomst onze kerntaken optimaal uit te voeren. Het houdt ook in dat we voldoende weerstandsvermogen hebben om te anticiperen op risico's voor de continuïteit van onze bedrijfsvoering, die voortvloeien uit incidenten. We beleggen niet en houden de financiën binnen het PO en VO, en op organisatie-eenheden, strikt gescheiden. Kortom: ook wat betreft onze financiële huishouding staat onze kerntaak - goed onderwijs mogelijk maken - centraal. Jaarlijks levert onze begrotingsdag waardevolle bijdragen aan de nieuwe begroting op. Een belangrijke uitdaging is erin gelegen onze uitgaven af te stemmen op de ontwikkeling van de leerlingenaantallen, die in 2019 nog licht zullen dalen, waarna de jaren erna een lichte stijging/stabilisatie te zien geven.

6.1 Bedrijfsresultaat: stand van zaken

In deze paragraaf leest u wat in 2018 de staat van baten en lasten, de balans en de financiële kengetallen was.

In 2018 behaalden wij een positief nettoresultaat, hoewel er een negatief nettoresultaat was begroot. In 2019 is een negatief exploitatieresultaat begroot, vanaf 2020 is het begrote exploitatiesaldo positief.

2018 was het eerst volledige kalenderjaar waarin onze PO-scholen werkten met het groei- en krimpfonds, ons fonds om toekomstige groei mogelijk te blijven maken. Dit zorgt ervoor dat we onze uitgaven optimaal afstemmen op de daadwerkelijke leerlingenaantallen en niet op de geraamde aantallen. Het zorgde afgelopen jaar voor aanmerkelijk beter inzicht van de afzonderlijke scholen in de financiële status quo én de toekomstmogelijkheden.

Dit alles was niet vanzelfsprekend. 2018 was ook een jaar van teruglopende leerlingenaantallen, arbeidsmarktkrapte die de werving van

goede leerkrachten en docenten lastig maakte, een CAO-wijziging die resulteerde in hogere salarissen in het primair onderwijs (gedeeltelijk gecompenseerd door het Rijk), en - op enkele scholen - het beter afstemmen van de uitgaven op de inkomsten.

Het jaar werd – mede dankzij een na-ijlende meevaller in de bouwkosten van het IJsselcollege – afgesloten met een positief resultaat van € 1.863.000,- – waar we hadden gerekend op een klein verlies. De gewijzigde bestemming van vier PO-schoollocaties leidde tot een eenmalige vrijval uit de voorziening groot onderhoud, omdat deze gebouwen naar verwachting binnen vijf jaar worden gerenoveerd/ vernieuwbouwd. De resterende middelen hebben we bestemd binnen ons eigen vermogen. Ook moet worden aangetekend dat onze PO-scholen meer kosten maakten dan voorzien. Daarnaast zijn de exploitatieverschillen tussen de scholen groot. Waar zich tekorten voordeden, waren die grotendeels voorzien, maar ze waren veelal fors dan verwacht.

Bedrijfsresultaat 2017 en 2018

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Bedrage x € 1.000,-			
Baten			
Rijksbijdragen	28.392	26.332	27.480
Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden	1.098	362	414
Overige baten	681	736	805
Totaal baten	30.171	27.430	28.699
Lasten			
Personeelslasten	23.673	21.586	22.575
Afschrijvingen	687	783	716
Huisvestingslasten	1.104	2.306	2.318
Overige lasten	2.815	2.930	2.594
Totaal lasten	28.279	27.605	28.203
Saldo baten en lasten	1.891	176-	496
Financiële baten en lasten	29-	27-	16-
Nettoresultaat	1.863	202-	480
Bedrage x € 1.000,-			
Nettoresultaat	1.863	202-	480
Incidenteel: afrekening nieuwbouw IJsselcollege	712	0	0
Incidenteel: vrijval onderhoudsvoorziening PO	1.000	0	0
Incidenteel: correctie dotatie onderhoudsvoorziening	234		
Nettoresultaat excl. incidenteel	83-	202-	480

Ons nettoresultaat over 2018 bedraagt € 1.863.000,- positief. Het nettoresultaat wordt beïnvloed door drie incidentele posten: afrekening nieuwbouw, vrijval en correctie dotatie onderhoudsvoorziening. Zonder deze incidentele posten bedraagt het nettoresultaat € 83.000,- negatief. Verder hebben er nog twee correcties met betrekking tot OCW baten plaatsgevonden en zijn er frictiekosten opgenomen. In 2017 was dit € 480.000,- positief.

Met de ontvangen incidentele baten van € 712.000,- van de gemeente Capelle aan den IJssel is de nieuwbouw van het IJsselcollege definitief afgewikkeld. Dit flatteert het resultaat: de baten komen in werkelijkheid lager uit. In de jaarrekening 2018 is deze bate verantwoord onder overheidsbijdragen. De vrijval van de onderhoudsvoorziening van € 1.000.000,- en de € 234.000,- minder dotatie hebben betrekking op de vier PO-locaties die in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw en renovatie. Voor deze locaties heeft nog geen besluitvorming met betrekking tot vervangende nieuwbouw of renovatie plaatsgevonden. Daarom zijn er geen concrete meerjarenonderhoudsplannen voor deze locaties, waardoor niet meer wordt voldaan aan de criteria voor het vormen van een onderhoudsvoorziening. Voor deze panden is vanaf 2018 een bestemmingsreserve Huisvesting PO gevormd. In de jaarrekening 2018 is deze post verantwoord onder de huisvestingslasten.

In bovenstaande tabellen ziet u de belangrijkste verschillen tussen de exploitatie en de begroting 2018. Hierbij passen de volgende opmerkingen.

1. In 2018 waren de gerealiseerde totale baten circa € 2.741.000,- hoger dan begroot. De baten zijn inclusief € 712.000,- die betrekking hebben op de afwikkeling nieuwbouw IJsselcollege. Verder valt de compensatie door OCW hoger uit door een stijging die is toe te schrijven aan de cao-verhogingen in het PO en VO en de techniek-subsidie in het VO. Daarnaast zijn in 2018 hogere baten vanuit het Samenwerkingsverband ontvangen, heeft een vrijval inzake de afhandeling van de gewichtencontrole plaatsgevonden en eenmalige correctie met betrekking tot een vordering op het Ministerie van OCW.
2. De personele lasten waren € 2.080.000,- hoger dan begroot, vooral door de cao-verhoging, de gestegen lonen en hogere personele lasten door meer externe inhuur dan begroot (bestuurder/CvB, directie op enkele PO- en VO-scholen, en leerkrachten wegens ziekte). Daarnaast is voor € 188.000,- een reservering voor frictiekosten verantwoord in 2018.

3. De afschrijvingen waren in 2018 € 100.000,- lager dan begroot. De begroting voor 2018 bevatte investeringsplannen die later dan gepland zijn uitgevoerd. Daarnaast zijn enkele investeringsplannen doorgeschoven naar 2019.
4. De huisvestingslasten zijn € 1.200.000 lager dan begroot als gevolg van de vrijval van de onderhoudsvoorziening van € 1.000.000,- en € 200.000,- minder dotatie. Dit heeft betrekking op vier PO-locaties.
5. De gerealiseerde overige materiële lasten waren € 115.000 lager dan begroot. De onderschrijving van de overige administratie en beheerlasten komt voornamelijk door een onderschrijving van de begrote post van € 180.000 voor beleid, ambities en onvoorziene zaken.

Balans / vergelijkend balansoverzicht

	31-12-2018		31-12-2017	
	x € 1.000	%	x € 1.000	%
ACTIVA				
Materiële vaste activa	4.257	30,8	4.341	33,6
Financiële vaste activa				
Vorderingen	1.404	10,2	1.572	12,2
Effecten				
Liquide middelen	8.153	59,0	6.993	54,2
	<u>13.814</u>	<u>100,0</u>	<u>12.906</u>	<u>100,0</u>
PASSIVA				
Eigen vermogen	6.080	44,0	4.217	32,7
Voorzieningen	3.693	26,7	4.069	31,5
Langlopende schulden	23	0,2	89	0,7
Kortlopende schulden	4.018	29,1	4.531	35,1
	<u>13.814</u>	<u>100,0</u>	<u>12.906</u>	<u>100,0</u>

Hierboven ziet u een vergelijking van de balans 2018 met die van 2017. Daarbij valt het volgende op.

1. Materiële vaste activa: in 2018 zijn diverse investeringen uit de begroting niet uitgevoerd. Omdat enkele plannen zijn doorgeschoven naar 2019, zijn de afschrijvingskosten lager dan begroot. Deze investeringen zijn opgenomen in het investeringsplan 2019 en verder.

De renovatie van de Groeiplaneet is, evenals in 2017, doorgeschoven (2019 en verder). Er is een start gemaakt met onderzoek naar de renovatie van de locaties van de Groeiplaneet. Omdat besloten is om in het PO iPads en Chromebooks te leasen, zijn deze ICT-investeringen en de afschrijvingskosten lager dan begroot. Hiertegenover staan hogere leasekosten.

2. De daling van de vorderingen is voornamelijk te verklaren door een daling van de vordering op OCW als gevolg van een betaalritmeverschil. De totale rijksbijdragen zijn toegenomen ten opzichte van 2017.
3. Het totale saldo aan liquide middelen was eind 2018 € 1.100.000,- hoger dan eind 2017, omdat het positieve saldo van de kasstroom uit operationele activiteiten hoger was dan het saldo van investeringsactiviteiten en financieringsactiviteiten.
4. Door het positieve exploitatieresultaat van 2018 is het eigen vermogen per 31 december 2018 met € 1.863.000,- gestegen.
5. Het niveau van de voorzieningen is per 31 december 2018 met € 377.000,- gedaald. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het saldo van de dotaties en onttrekkingen aan de onderhoudsvoorziening in 2018. In 2018 is binnen de PO-scholen ongeveer € 620.000,- aan onderhoud niet uitgevoerd. Dit wordt grotendeels doorgeschoven naar 2019. In 2018 is de aanbesteding van de verduurzaming van OBS West afgerond en werden in een ambtelijk traject voor renovatie of nieuwbouw van de Groeiplaneet verschillende voorstellen uitgewerkt. Zoals in hoofdstuk 6 Huisvesting beschreven, startten in 2018 aanbestedingen, offertetrajecten en onderhandelingen rond de uitgestelde onderhoudswerkzaamheden aan de schoolgebouwen. De gebouwen van de Groeiplaneet, Klim-Op (twee locaties) en de Bouwsteen komen in aanmerking voor vervangende nieuwbouw en renovatie. Naar aanleiding van constructief overleg met de gemeente Capelle verwachten we binnen vijf jaar nieuwbouw/renovatie voor deze locaties te kunnen realiseren. Concrete meerjarenonderhoudsplannen voor deze locaties ontbreken derhalve, waardoor niet meer wordt voldaan aan de criteria voor het vormen van een onderhoudsvoorziening. Voor deze panden is vanaf 2018 een bestemmingsreserve Huisvesting PO gevormd. Het resterende bedrag is vrijgevallen uit de voorziening groot onderhoud en heeft een eenmalig positief effect op het resultaat. Belangrijk om in dit kader te vermelden is dat BLICK deze middelen heeft bestemd binnen haar eigen vermogen.
6. De langlopende schulden daalden met € 66.000,-. Ook vond de jaarlijkse aflossing plaats voor het leasecontract van de klimaatkasten en de renteloze lening (van de gemeente Capelle aan de IJssel) voor de Wonderwind.

7. De kortlopende schulden daalden met € 513.000,-, vooral omdat het saldo aan openstaande crediteuren eind 2018 lager was dan eind 2017, doordat facturen sinds 2018 eerder betaald worden.

Financiële kengetallen

In 2018 namen onze solvabiliteit 1 (10,9 procentpunt) en 2 (5,5 procentpunt) toe, door de vrijval van de onderhoudsvoorziening ten gunste van het exploitatieresultaat van 2018. Zowel de solvabiliteit 1 als de rentabiliteit steeg ten opzichte van 2017. De liquiditeitsratio steeg met 0,4. De rentabiliteit is 6,1% positief. Het eigen vermogen van het VO ontwikkelde zich van € 816.000 negatief (ultimo 2017) naar een saldo rond de nullijn ultimo 2018. Voor het VO is eind 2018 een plan van aanpak opgesteld om de ontwikkeling van het leerlingenaantal te stabiliseren en zo de financiële positie en het vermogen verder te verbeteren. In dit plan van aanpak wordt met name gekeken naar het huidige onderwijsaanbod in relatie tot de onderwijsvraag en de profilering van het gewenste onderwijsaanbod.

Op basis van een risicoanalyse berekenden we in 2018 de financiële impact van risico's op het weerstandsvermogen (zie onder *Continuïteit*). De stijging van het weerstandsvermogen wordt veroorzaakt door het positieve exploitatiesaldo in 2018. De huisvestingsratio daalde met 0,3% ten opzichte van 2017 en ligt daarmee in lijn met 2017.

Financiële kengetallen 2018

Financiële kengetallen	31-12-2018	31-12-2017	Signaleringswaarde Inspectie
Solvabiliteit 1	44,0%	32,7%	n.v.t.
Solvabiliteit 2	70,7%	64,2%	< 30%
Liquiditeit (current ratio)	2,3	1,9	< 0,75
Rentabiliteit	6,2%	1,7%	3-jarig < 0 2-jarig < -5% 1-jarig < 10%
Weerstandsvermogen	20,1%	14,7%	< 5%
Huisvestingsratio	4,0% ¹	8,3%	>10%

Zie Bijlage *Toelichting financiële kengetallen* voor een toelichting op de gehanteerde begrippen.

¹ Door de incidentele vrijval van de onderhoudsvoorziening PO in 2018 is de huisvestingsratio gedaald van 8,3% in 2017 naar 4% in 2018.

6.2 Continuïteit: ontwikkelingen

In deze paragraaf leest u welke ontwikkelingen wij verwachten (zoals leerlingenaantallen, fte's, mutaties in de reserves en de meerjarenbegroting), hoe wij ons risicomangement vormgeven, welke beheersmaatregelen we treffen, en hoe ons *treasurybeleid* er uitziet.

A1 Ontwikkeling leerlingen en personeel

Cruciaal voor de komende jaren is de ontwikkeling van onze leerlingenaantallen. Deze ontwikkelen zich als volgt.

	Stand per ultimo				
	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal leerlingen PO	2.582	2.547	2.591	2.593	2.606
Aantal leerlingen VO	1.087	1.097	1.113	1.133	1.153
Totaal aantal leerlingen	3.669	3.644	3.704	3.726	3.759
Personele bezetting in FTE	303,4	298,0	282,5	285,2	291,5

Wij verwachten een zeer lichte stijging, van 3.669 in 2018 tot 3.759 in 2022, waarbij het PO stabiel blijft en het VO licht stijgt. In dezelfde periode voorzien we een daling van het aantal fte's van 303,4 naar 291,5, waarmee dat aantal verder in lijn komt met het aantal leerlingen. De scholen werken hiervoor scenario's uit. Naar verwachting kan de daling worden opgevangen binnen het reguliere verloop. In 2019 daalt het aantal fte's in het PO door een kleine leerlingenafname per oktober. Daarnaast moet bij enkele scholen nog een reductie plaatsvinden om in lijn te komen met het aantal leerlingen op basis van T=0-begrotingssystematiek. De doelstelling is dat steeds meer leerlingen van het PO instromen in ons eigen VO. We verwachten dat onze scholen in Krimpen hierin een kleiner aandeel hebben, aangezien het VO zich in Capelle bevindt en de instroom uit de Capelse VO-scholen dus waarschijnlijk groter zal zijn.

Ons meerjarenbeleid is gericht op een stabiele financiële situatie en een eigen vermogen dat voldoende weerstand biedt om tegenvallers en risico's op te vangen. De exploitatie verder in lijn brengen met het aantal leerlingen levert in 2019 waarschijnlijk nog een negatief resultaat op, maar vanaf 2020 verwachten we een exploitatieoverschot. De Rijksbijdragen voor het PO dalen naar verwachting door een lichte leerlingdaling in 2019. Ook neemt het aantal kinderen af dat valt onder de gewichtenregeling (die rekening houdt met het opleidingsniveau van ouders).

De Rijksbijdrage voor het VO stabiliseert waarschijnlijk in de komende jaren, door stabilisatie van het leerlingenaantal. Ook de overige overheidsbijdragen en baten blijven de komende jaren stabiel: onder meer inkomsten in verband met nieuwkomers, schakelklassen, taalstimulering, huuropbrengsten en ouderbijdragen.

A2 Meerjarenbegroting

In december stelden we onze meerjarenbegroting 2019-2023 vast, gebaseerd op ons Strategisch Beleidsplan.

De verduurzaming van de Groeiplaneet is niet opgenomen in de meerjarenbegroting 2019-2023, omdat de plannen nog niet concreet genoeg zijn om de financiële impact te berekenen. Pas als dat is gebeurd en de plannen zijn geaccordeerd door RvT en CvB, worden ze opgenomen in de meerjarenbegroting. Voor 4 PO-gebouwen die in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw en renovatie brengt dit met zich mee dat bij deze locaties geen sprake is van concrete meerjarenonderhoudsplannen. Daardoor wordt niet meer voldaan aan de criteria voor het vormen van een onderhoudsvoorziening. Voor deze panden is vanaf 2018 een bestemmingsreserve Huisvesting PO gevormd. Zolang voor deze 4 panden geen meerjarenonderhoudsplannen aanwezig zijn, zal voor 2019 en de jaren erna geen dotatie aan de onderhoudsvoorziening plaatsvinden. De financiële impact hiervan bedraagt € 182.000 positief en is niet in de meerjarenbegroting verwerkt, aangezien deze informatie pas bekend is geworden na goedkeuring en vaststelling van de MJB 2019-2023. De meerjarenbegroting 2019-2023 is op 11 december goedgekeurd door de raad van toezicht en vastgesteld door het college van bestuur. Zie ook hoofdstuk 5 Huisvesting.

De VO-raad, PO-Raad en OCW willen een nieuw bekostigingsmodel invoeren, omdat de huidige modellen verouderd, complex en niet altijd rechtvaardig zijn. De kern van de plannen is dat de scholen en vast bedrag per leerling en daarnaast per school ontvangen. Op basis van het huidige rekenmodel van OCW krijgt het VO binnen BLICK jaarlijks € 135.000,- (1,3%) en het PO jaarlijks € 50.000,- (0,4%) minder bekostiging toegerekend (peildatum 1-10-2017). De gebruikte parameters zijn nog indicatief, dus het daadwerkelijke herverdeeffect kan afwijken bij de invoering van het nieuwe bekostigingsstelsel. De beoogde invoeringsdatum van het nieuwe bekostigingsstelsel VO is 1 januari 2021. De verwachting is dat het nieuwe bekostigingsstelsel PO in 2022 gebruikt gaat worden. In de MJB van BLICK is nog geen rekening gehouden met de effecten van de nieuwe bekostiging, omdat de wetsvoorstellen nog aan de Eerste en Tweede Kamer moeten worden voorgelegd.

Begroting Staat van Baten en Lasten

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
BATEN						
Rijksbijdrage	€ 28.392	€ 27.736	€ 27.635	€ 28.130	€ 28.617	€ 28.729
Overige overheidsbijdragen en subsidies	€ 1.098	€ 384	€ 426	€ 421	€ 390	€ 390
Overige baten	€ 681	€ 718	€ 687	€ 688	€ 665	€ 646
TOTAAL BATEN	€ 30.171	€ 28.837	€ 28.747	€ 29.239	€ 29.672	€ 29.765
LASTEN						
Personeelslasten	€ 23.673	€ 23.023	€ 22.504	€ 22.805	€ 23.112	€ 23.176
Afschrijvingen	€ 687	€ 687	€ 786	€ 808	€ 845	€ 804
Huisvestingslasten	€ 1.104	€ 2.303	€ 2.236	€ 2.236	€ 2.236	€ 2.236
Overige lasten	€ 2.815	€ 3.214	€ 3.094	€ 3.039	€ 3.010	€ 3.026
TOTAAL LASTEN	€ 28.279	€ 29.227	€ 28.620	€ 28.888	€ 29.203	€ 29.242
Saldo baten en lasten gewone bedrijfsvoering	€ 1.892	€ -389	€ 128	€ 351	€ 469	€ 523
Saldo financiële bedrijfsvoering	€ -29	€ -20	€ -	€ -	€ -	€ -
Saldo buitengewone baten en lasten	€ -	€ -455				
TOTAAL RESULTAAT	€ 1.863	€ -865	€ 128	€ 351	€ 469	€ 523

Investerings

De investeringen voor de jaren 2019-2023 zijn als volgt te specificeren. Daarbij past BLICK een investeringsruimte toe van jaarlijks € 750.000,-. Deze investeringsomvang wordt als meerjarig gemiddelde berekend. De gemiddelde investeringen in de Meerjarenbegroting 2019-2023 bedragen jaarlijks € 947.000,-.

Investerings	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Gebouwen en terreinen	767.000	1.632.533	-	-	-
Inventaris en apparaten	32.450	4.800	51.000	1.500	-
Meubilair	310.500	20.000	10.000	60.000	-
ICT	272.850	314.150	904.050	89.500	1.000
Leermethode	247.800	84.700	36.600	49.500	54.500
Overige Materiele Vaste Activa	-	-	-	-	-
Totaal	1.630.600	2.056.183	1.001.650	200.500	55.500

Het aandeel materiële vaste activa stijgt in 2019, 2020 en 2021, doordat onze investeringen hoger zijn dan onze afschrijvingslasten. In 2022 en 2023 ligt het investeringsniveau weer lager dan de afschrijvingslasten.

In 2019 neemt de liquiditeit af, door een verwacht negatief exploitatiesaldo en hoge investeringslasten. Het niveau van de voorzieningen stabiliseert de komende jaren, omdat de dotaties en de onttrekkingen elkaar in evenwicht houden. Voor zowel het PO als het VO zijn de dotaties en onttrekkingen aan de onderhoudsvoorziening op basis van het Meerjarig Onderhoudsplan (scope van 40 jaar) opgenomen. In 2019 wordt een schouw uitgevoerd van de onderhoudsstatus van de gebouwen. De uitkomsten hebben mogelijk financieel impact op de hoogte van de jaarlijkse dotatie op de onderhoudsvoorziening.

Ontwikkeling algemene reserve 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
Algemene reserve PO	4.187	3.272	3.566	3.903	4.336	4.761
Algemene reserve VO	29	-105	-38	-14	91	190
Totaal algemene reserve	4.216	3.167	3.528	3.889	4.427	4.951
Benodigd weerstandsvermogen	3.715	3.715	3.715	3.715	3.715	3.715
	501	-549	-187	174	712	1.236

Door het resultaat van 2018 is het eigen vermogen binnen het VO positief geworden. De meerjarige exploitatieresultaten vanaf 2019 dragen eraan bij dat het eigen vermogen binnen het VO eerst afneemt en later weer positief wordt.

Uit de berekening op basis van de risicoanalyse blijkt dat het benodigde weerstandsvermogen € 3.715.000,- bedraagt. De algemene reserve dient als dekking voor het weerstandsvermogen. In 2018 is sprake van een positief exploitatiesaldo, waardoor de algemene reserve toeneemt en het eigen vermogen boven het benodigde weerstandsvermogen uitkomt. Eind 2019 en 2020 daalt de algemene reserve en komt onder het benodigde weerstandsvermogen uit. Onder Risicomanagement worden de risico's nader toegelicht.

Financiële kengetallen 2018–2023

	Omschrijving	Signalerings- waarde OCW	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Solvabiliteit 1, (eigen vermogen/totale vermogen)	n.v.t.	44,0%	38,7%	39,9%	40,2%	43,1%	44,1%
2	Solvabiliteit 2, ((eigen vermogen + voorzieningen)/totale vermogen)	< 30%	70,7%	66,2%	66,2%	68,0%	68,3%	70,2%
3	Liquiditeit (current ratio), (vlottende activa/kort vreemd vermogen)	< 0,75	2,38	1,79	1,49	1,62	1,79	2,15
4	Huisvestingsratio, ((huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen)/totale lasten)	> 10%	4,0%	8,1%	8,1%	8,0%	7,9%	7,9%
5	Weerstandsvermogen, (eigen vermogen/totale baten)	< 5%	20,1%	18,1%	18,6%	19,5%	20,8%	22,5%
6	Weerstandsvermogen, (algemene reserve/totale baten)	n.v.t.	14,0%	11,0%	12,3%	13,3%	14,9%	16,6%
7	Rentabiliteit, (resultaat/totale baten)	3-jarig < 0 2-jarig < -5% 1-jarig < -10%	6,2%	-3,0%	0,4%	1,2%	1,6%	1,8%

Zie Bijlage *Toelichting financiële kengetallen* voor een toelichting op de gehanteerde begrippen.

In onze *Meerjarenbegroting 2019-2023* is in 2019 een negatief exploitatieresultaat te zien. Vanaf 2020 zijn de exploitatieresultaten positief, waardoor dit kengetal in de loop van de jaren weer stijgt. Onze solvabiliteit 1 ligt de komende jaren boven de norm van 35%. De solvabiliteit blijft de komende jaren vrij constant. BLICK hanteert voor solvabiliteit 2 een norm van 60%. Ook daar blijven we de komende jaren boven. De liquiditeit (*current ratio*) blijft de komende jaren boven de signaleringswaarde van de Inspectie. BLICK hanteert voor de *current ratio* een norm van 2. Door het verwachte investeringsniveau van de komende jaren en het verloop van het exploitatiesaldo, komt de *current ratio* de komende jaren tijdelijk onder de norm van BLICK, maar blijft deze ruim boven de signaleringswaarde van OCW. In 2023 ligt de liquiditeit weer op de norm van stichting BLICK op onderwijs. De huisvestingsratio blijft binnen de signaleringswaarde van OCW.

Op basis van de risico-inventarisatie in 2017 berekenden we de impact van risico's op ons weerstandsvermogen. De stijging van het weerstandsvermogen wordt veroorzaakt door het positieve exploitatiesaldo in 2018. In 2019 daalt het weerstandsvermogen door het begrote negatieve exploitatieresultaat. De algemene reserve gebruiken we als weerstandsvermogen: een buffer voor het opvangen van risico's. Zie hieronder een analyse van de algemene reserve in relatie tot het benodigde weerstandsvermogen ten behoeve van de risico's. De rentabiliteit was in 2018 6,2%. In 2019 is de rentabiliteit tijdelijk negatief vanwege de verwachte exploitatiedruk. In de begrotingsjaren 2020–2023 wordt dit verder positief hersteld.

Balans

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000	* € 1.000
ACTIVA						
VASTE ACTIVA						
Immateriële VA						
Materiële VA	4.257	5.207	6.477	6.670	6.026	5.278
TOTAAL VASTE ACTIVA	4.257	5.207	6.477	6.670	6.026	5.278
VLOTTENDE ACTIVA						
Voorraden						
Vorderingen	1.404	1.567	1.567	1.567	1.567	1.567
Effecten						
Liquide middelen	8.153	6.540	5.183	5.769	6.553	8.184
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	9.557	8.107	6.750	7.336	8.120	9.751
TOTAAL ACTIVA	13.814	13.313	13.227	14.006	14.146	15.030
PASSIVA						
EIGEN VERMOGEN	6.079	5.215	5.343	5.694	6.163	6.687
Algemene reserve PO	4.187	3.272	3.566	3.903	4.336	4.761
Algemene reserve VO	29	-105	-38	-14	91	190
Bstemningsreserve Huisvesting PO	1.234	1.234	1.234	1.234	1.234	1.234
Bestemmingsreserve PO groei & krimp	524	710	476	466	397	397
Bestemmingsreserve VO BAPO	105	105	105	105	105	105
VOORZIENINGEN	3.693	3.549	3.358	3.786	3.457	3.817
LANGLOPENDE SCHULDEN	23	23	-	-	-	-
KORTLOPENDE SCHULDEN	4.019	4.526	4.526	4.526	4.526	4.526
TOTAAL PASSIVA	13.814	13.313	13.227	14.006	14.146	15.030

Treasury

In december 2018 is de *Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016* aangepast. Nu mogen instellingen met terugwerkende kracht (reparatiewetgeving) leningen aangaan bij maatschappelijke instanties en lokale overheden. Daarom hebben wij ons *Treasurystatuut* geactualiseerd.

Treasury heeft als algemene doelstelling onze financiële continuïteit te waarborgen, door:

1. tijdige beschikbaarheid van de geldmiddelen tegen acceptabele condities (liquiditeit);
2. beheersing van financiële risico's verbonden aan financiële posities en geldstromen (risicobeheer);
3. minimaliseren van kosten van leningen en betalingsverkeer (kostenminimalisatie);
4. optimalisatie van rendement van overtollige liquide middelen (rentemaximalisatie).

Ons geld staat op verschillende spaarrekeningen, zodat we een optimaal rendement halen en zorgen voor voldoende liquiditeit voor de komende periode. De begroting van de rentebaten 2018 is gebaseerd op de huidige rentestanden. Onze meerjarenbegroting bevat een prognose kasstroom voor 2019-2023. De laatste geprognosticeerde stand per 31 december 2023 bedraagt € 8.184.000,-. We hebben de geraamde kasstroom van kalenderjaar 2019 en 2020 vertaald naar een liquiditeitsprognose op maandbasis. Op basis daarvan is bepaald hoeveel kasgeld minimaal en maximaal op de korte termijn nodig is, om te voldoen aan onze kortetermijnverplichtingen.

Het totaalbedrag op alle bankrekeningen op 31 december 2018 was € 8.152.902,-. Het saldo aan liquide middelen was eind 2018 € 1.100.000,- hoger dan eind 2017, doordat het positieve saldo van de kasstroom uit operationele activiteiten hoger was dan het saldo van investeringsactiviteiten en financieringsactiviteiten (zoals aflossing van de langlopende renteloze lening bij de Gemeente Capelle a/d IJssel voor de Wonderwind, en de leaseconstructie voor binnenmilieukasten; beide lopen tot 2020).

B1 Rapportage aanwezigheid en werking intern risicobeheersings- en controlesysteem

Diverse interne controles zorgen dat onze financiële huishouding op orde blijft. Een halfjaarlijkse audit moet uiteindelijk leiden tot een zorgcyclus die continu inzicht garandeert.

De planning & control-cyclus en de interne beheersing zijn verder geprofessionaliseerd. Periodiek worden er maand- en kwartaalrapportages opgesteld, geanalyseerd en besproken met het management. Ook worden periodieke interne controles uitgevoerd. De begrotingscyclus en het financiële beleid zijn verder geprofessionaliseerd. Ten slotte is het formatieproces voor schooljaar 2018-2019 doorlopen en is de meerjarenbegroting 2019-2023 opgesteld.

B2 Beschrijving belangrijkste risico's en onzekerheden

Nadat we voor negen risicogebieden beheersmaatregelen hadden geformuleerd, zijn deze vertaald naar concrete acties, die inmiddels in gang zijn gezet. Dit heeft het bewustzijn van de risico's én van die noodzaak om die gezamenlijk aan te pakken een stevige impuls gegeven. Uiterlijk in 2020 volgt een actualisatie. De risico's hebben betrekking op het aantal leerlingen, de kwaliteit van het onderwijs, zorgleerlingen, overheidsmaatregelen, personele zaken, de kwaliteit van managementinformatie, huisvesting en materieel, communicatie en veiligheid. Drie van die risico's zijn exogeen (buiten onze directe beïnvloedingssfeer) - deze bepalen het weerstandsvermogen dat nodig is: leerlingenaantallen die zich anders ontwikkelen dan verwacht, onverwacht overheidshandelen (ook rond toekenning van bijdragen en toepassing van regelingen) en onvoorspelbare incidenten met betrekking tot veiligheid.

Totaal is het benodigde weerstandvermogen € 3.715.309,-. Onze algemene reserve van € 4.217.122,- was eind 2018 voldoende om deze financiële risico's te dekken. De reserve om financiële risico's te ondervangen bedraagt € 2.165.309,-, die om aan verplichtingen in verband met kortlopende schulden te voldoen € 800.000,-, die voor vervanging van materiële vaste activa € 750.000,-.

Samenvatting benodigd weerstandsvermogen

Samenvatting benodigd weerstandsvermogen	
Ambitie om de leerlingaantallen te doen stijgen stagneert en leerling aantal gaat dalen	€ 395.308
Onvoorspelbare overheid m.b.t. OCW en overige overheidssubsidies	€ 1.213.905
Onveiligheid, (sexuele) intimidatie of (ernstig fysiek) geweld in de school/incidenten sociale veiligheid (zowel in- als extern)	€ 556.096
Financiële impact risico's	€ 2.165.309
Transactiefunctie	€ 800.000
Financieringsfunctie	€ 750.000
Benodigd weerstandsvermogen	€ 3.715.309

Het eerste risico dat bepalend is voor het weerstandsvermogen is een niet-voorzien ontwikkeling van de leerlingenaantallen. De doelstelling was per oktober 2018 1.185 leerlingen op het Nieuwe IJsselcollege en 2.418 leerlingen op de PO-scholen. Dat is niet gehaald. Voor het derde achtereenvolgende jaar daalde het aantal leerlingen licht. De Bouwsteen, De Tweemaster, West en Kortland groeiden, de andere basisscholen krompen. Op het IJsselcollege was een minieme daling. Dit kan gedeeltelijk veroorzaakt zijn door demografische ontwikkelingen in onze regio. Het kan ook zijn dat andere factoren meespelen. Onderzoek is wenselijk, onder meer naar de oorzaken van het slinkende marktaandeel en middelen om dat tegen te gaan. Verder moet toekomstige (in meer of mindere mate structurele) inzet ook gericht zijn op ondersteuning door het auditteam, betere profilering, en optimalisatie van onze positie in de wijken door bijvoorbeeld samenwerking met (sport)verenigingen.

Het tweede risico is onvoorspelbaarheid van de overheid. Overheidsbijdragen zijn onder meer afhankelijk van het politieke klimaat en niet-structureel inzetbare middelen. Om te anticiperen op dit risico volgen we de ontwikkelingen rond onderwijsfinanciering nauwlettend. Toekomstige inzet zal ook gericht zijn op onder meer opbouw van relevante interne subsidie-expertise en kennis van bekostigingssystematiek.

Het derde risico is onveiligheid, intimidatie en geweld. Om de veiligheid te optimaliseren zal toekomstige inzet gericht zijn op onder meer veiligheidsprotocollen, simulaties en toegangsbeleid.

Daarnaast onderscheiden we zes endogene risico's, waarop we zelf meer invloed hebben en die dus niet bepalend zijn voor de opbouw van ons weerstandsvermogen:

1. *de kwaliteit van het onderwijs*: toekomstige (in meer of mindere mate structurele) inzet zal onder meer gericht zijn op beter personeelsbeleid (werving, scholing en borging) en het verbreden van het draagvlak voor onderwijsvernieuwing.
2. *de toename van het aantal zorgleerlingen*: toekomstige inzet zal gericht zijn op onder meer het kwantificeren van zorgleerlingen, specialismen van leraren benutten en scholing van medewerkers.
3. *het vinden van voldoende gekwalificeerd personeel*: de belangrijkste beheersmaatregelen zijn heldere taken en bevoegdheden, goede begeleiding van nieuwe collega's, hen betrekken bij het onderwijs, managementscholing, en het scholingsbeleid afstemmen op de behoefte.
4. *een mogelijk gebrek aan relevante en betrouwbare management-informatie met voorspellende waarde*: maatregelen zijn onder meer optimaal gebruik van leerlingvolgsystemen en uniforme actualisatie van de AO/IB.
5. *materieel en gebouwen die niet voldoen aan de eisen, trage besluitvorming of onvoldoende bekostiging*: de belangrijke beheersingsmaatregelen zijn inventarisatie van achterstanden, prioritering in een plan van aanpak, heldere afspraken met de gemeente, optimalisatie van contracten en actualisatie van het Meerjarig Onderhoudsplan.
6. *de interne en externe communicatie*: mogelijke maatregelen zijn het optimaal benutten van websites, sociale media actief benutten, en een communicatieprotocol.

B3 Rapport toezichthoudend orgaan

Zie *Verslag raad van toezicht*

6.3 BIJLAGE

Toelichting financiële kengetallen

Solvabiliteit 1: (de verhouding eigen vermogen t.o.v. het totaal vermogen). Geeft een indruk van het vermogen van een instelling om op middellange en lange termijn aan haar verplichtingen te kunnen voldoen. De solvabiliteit dient gezien te worden in samenhang met de rentabiliteit. Waar beide laag zijn kan een probleem dreigen door oplopende financieringslasten of structurele tekorten in de exploitatie. De verhouding eigen vermogen versus vreemd vermogen komt daardoor scheef te liggen.

Solvabiliteit 2: (de verhouding eigen vermogen + voorzieningen t.o.v. het totaal vermogen). Geeft een indruk van het vermogen van een instelling om op middellange en langer termijn aan haar verplichtingen te kunnen voldoen.

Liquiditeit (current ratio): (de verhouding tussen vlottende activa en kortlopende schulden). Geeft een indruk van het vermogen van een instelling om op korte termijn aan haar verplichtingen te kunnen voldoen.

Rentabiliteit: (de rentabiliteit is het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening t.o.v. de totale baten). Is het exploitatieresultaat positief, dan is de rentabiliteit ook positief. Bij een negatief exploitatieresultaat is er sprake van een negatieve rentabiliteit.

Weerstandsvermogen: (totaal eigen vermogen t.o.v. de totale baten). Het weerstandsvermogen geeft een indruk van het eigen vrije vermogen dat kan worden aangewend om onvoorziene tegenslagen op te vangen.

Huisvestingsratio: (huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen)/totale lasten).

7. Algemeen

Stichting BLICK op Onderwijs is gevestigd te Capelle aan den IJssel. Stichting BLICK is een openbare stichting zoals artikel 49 van de Wet op primair onderwijs (WPO) en zoals artikel 42b van de Wet op voortgezet onderwijs (WVO) die beschrijft. De stichting is in de Kamer van Koophandel ingeschreven onder nummer 24384672.

7.1 Grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld volgens de Richtlijn Jaarverslag Onderwijs, gebaseerd op BW2 titel 9 en de richtlijnen voor de jaarverslaggeving (RJ660). De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in hele euro's. De algemene grondslag voor de waardering van activa en passiva, alsmede voor het bepalen van het resultaat, is de verkrijgingprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

De jaarrekening is in opdracht van de Raad van Toezicht gecontroleerd door Astrium Onderwijsaccountants B.V. De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen onder de overige gegevens.

Vergelijkende cijfers

Voor zover van toepassing zijn, ter vergelijking, de realisatiecijfers opgenomen van het voorgaande jaar, alsmede de cijfers van de meest recente, vastgestelde versie van de begroting van het verantwoordingsjaar.

Segmentatie

Binnen de stichting is sprake van twee onderwijssegmenten (PO en VO). De allocatie van baten en lasten naar de twee onderwijssegmenten is gerelateerd aan de verdeling naar de betreffende scholen. De gezamenlijke kosten, zoals staf en college van bestuur worden over beide segmenten verdeeld op basis van de verhouding van de baten van beide segmenten binnen de gehele stichting.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het college van bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva en van baten en lasten.

De belangrijkste schattingen hebben betrekking op:

- de waardering van materiële vaste activa, waaronder de gehanteerde afschrijvingstermijnen;
- de verwachte onderhoudsuitgaven bij bepaling van de voorziening voor groot onderhoud;
- de bepaling van personele voorzieningen en transitoria.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

7.2 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op aanschafwaarde, verminderd met lineair berekende afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur.

Voor de PO-scholen worden alleen investeringen boven de € 500 geactiveerd. Voor de VO-scholen worden investeringen met een waarde van minder dan € 1.500 per investeringsbeslissing rechtstreeks ten laste van het resultaat gebracht.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingverlies van een kasstroom genererende eenheid, wordt het verlies toegerekend aan de activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de

realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroom genererende eenheid) geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardevermindingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardevermindingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardevermindingsverlies voor het actief (of kasstroom genererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waar (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien de instrumenten bij de vervolgwaardering niet worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeverminderingen in de staat van baten en lasten, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handels- en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen worden bij eerste waardering tegen de reële waarde gewaardeerd daarna tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindingsverliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden bij eerste waardering tegen de reële waarde gewaardeerd daarna tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rekenmethode, verminderd met bijzondere waardevermindingsverliezen.

Afgeleide financiële instrumenten

Blick op Onderwijs maakt geen gebruik van financiële derivaten en

beperkt de risico's (renterisico, kasstroomrisico en kredietrisico) door gebruik te maken van de rekening-courant en spaarrekeningen, rekening houdend met de voorwaarden uit de Regeling beleggen en belenen tot 1 juli 2016 en regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 na 1 juli 2016. Op 18 december 2018 is de regeling beleggen, belenen en derivaten met terugwerkende kracht vanaf 1 juli 2016 aangepast.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waarde wijzigingen in de staat van baten en lasten of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt. Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de organisatie toekomend bedrag onder voorwaarden die de organisatie anders niet zou hebben overwogen of aanwijzingen dat een debiteur failliet zal gaan. Aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen van vorderingen die door de stichting worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs worden zowel op het niveau van specifieke activa als op collectief niveau in aanmerking genomen. Van afzonderlijk belangrijke vorderingen wordt beoordeeld of deze individueel onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering en van afzonderlijk niet belangrijke vorderingen wordt collectief beoordeeld of deze onderhevig zijn aan bijzondere waardevermindering, dit door samenvoeging van vorderingen met vergelijkbare risicokenmerken. Bij de beoordeling van de collectieve waardevermindering gebruikt Stichting Blick op Onderwijs historische trends met betrekking tot de waarschijnlijkheid van het niet nakomen van betalingsverplichtingen, het tijdsbestek waarbinnen incassering plaatsvindt en de hoogte van gemaakte verliezen. De uitkomsten worden bijgesteld als Stichting Blick Op Onderwijs van oordeel is dat de huidige, economische en kredietomstandigheden zodanig zijn dat het waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke verliezen hoger dan wel lager zullen zijn dan historische trends suggereren. Een bijzonder

waardevermindingsverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gediscoteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Verliezen worden opgenomen in de staat van baten en lasten. Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardevermindingsverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de staat van baten en lasten'.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het onderdeel financiële instrumenten.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het College van Bestuur en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen dat in deze jaarrekening wordt gerepresenteerd, is na resultaatbestemming. Het eigen vermogen wordt separaat gepresenteerd voor de PO-scholen en voor de VO-scholen.

Algemene reserve PO

De algemene reserve PO wordt beschouwd als publiek eigen vermogen. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het College van Bestuur. De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van de scholen PO en de stichting. Deze wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en de werkelijke lasten (in geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht).

Algemene reserve VO

De algemene reserve VO wordt beschouwd als publiek eigen vermogen. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het College van Bestuur. De algemene reserve betreft een buffer ter waarborging van de continuïteit van de scholen VO en

de stichting. Deze wordt opgebouwd uit resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en de werkelijke lasten (in geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht).

Bestemmingsreserve PO Groei & Krimfonds

Met ingang van het begrotingsjaar 2017 en de formatiebegroting over het schooljaar 2017/2018 is binnen het PO meerjarig gestart met de begrotingssystematiek volgens het principe van $t=0$. Voor de PO-scholen binnen BLICK leidt deze tot het eerder reserveren van baten en nemen van lasten tegen de werkelijke leerlingaantallen in het betreffende schooljaar. De principes van een bestemmingsreserve zijn gericht op het tijdelijk of voor bijzondere omstandigheden reserveren van vermogen waarmee wordt voorkomen dat het betreffende vermogen onder het regime van de algemene reserves komt te vallen.

Het 'Groi- en krimfonds' (hierna: GKF) is bedoeld om een vermogensreserve op te bouwen in de jaren waarin sprake is van een leerlingdaling (krim). Het aanspreken van de reserve vindt plaats in de periode waarin het aantal leerlingen weer zal toenemen (groe). Voorfinanciering is dan nodig. Er zijn financiële spelregels met de Raad van Toezicht afgesproken waartegen het GKF wordt aangevuld en mag worden uitgeput.

Het GKF is daarmee een bestemmingsreserve die wordt aangewend om het primair proces financieel te ondersteunen bij formatie- of leerlingaantal schommelingen in de komende jaren.

Bestemmingsreserve Huisvesting PO

De bestemmingsreserve Huisvesting PO is gevormd voor noodzakelijke aanpassingen aan de huisvesting van de PO-scholen welke niet onder de onderhoudsvoorziening vallen. De afschrijvingslasten worden ten lasten van deze bestemmingsreserve gebracht.

Bestemmingsreserve VO – BAPO

Deze bestemmingsreserve vertegenwoordigt de tegenwaarde van de nog niet uitgeoefende spaarrechten van medewerkers op grond van de BAPO-regeling.

Bestemmingsreserve VO Personeel

De bestemmingsreserve VO is voor de fusie (Stichting VOCA) gevormd om risico's in de formatie te kunnen opvangen.

Bestemmingsfonds VO

Bestemmingsfondsen worden gevormd ter dekking van toekomstige uitgaven voor bijzondere doeleinden. Aan de vorming van een bestemmingsfonds ligt een verplichting ten grondslag die opgelegd is door derden. Het bestemmingsfonds educatieve activiteiten is gevormd uit een gift bij de opheffing van de Vereniging Nut van het Algemeen afd. Capelle aan den IJssel. De gift is bestemd om leerlingen, die daar anders om financiële redenen niet toe in staat zouden zijn, deel te kunnen laten nemen aan educatieve buitenschoolse activiteiten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden, voor zover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen. Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer sprake is van:

- Een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- Waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- Het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Voorziening Onderhoud

De voorziening dient ter egalisatie van de onderhoudskosten. De dotatie komt ten laste van de staat van baten en lasten. De onderhoudskosten worden direct ten laste van de voorziening gebracht. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de onderhoudsverplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Een en ander is neergelegd in een meerjarig onderhoudsplan.

Voorziening spaarverlof

De voorziening spaarverlof dient ter dekking van de opgebouwde rechten voor spaarverlof. De voorziening wordt jaarlijks berekend op basis van de opgebouwde rechten van de personen die sparen voor spaarverlof. De dotatie komt ten laste van de staat van baten en lasten en eventuele vrijvallen komen ten gunste van de staat van baten en lasten. Onttrekkingen worden direct ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening levensfase bewust beleid

In de cao voor het voortgezet onderwijs is voorzien in faciliteiten voor levensfasebewust personeelsbeleid. Voor de hieruit voortvloeiende verplichtingen is een voorziening tegen nominale waarde getroffen op basis van een inschatting van de verplichtingen die hier onder vallen.

Voorziening uitkeringsverplichtingen

Voor de toekomstige WW-verplichtingen van medewerkers binnen het VO is een voorziening gevormd. Bij de berekening is rekening gehouden met de medewerkers die per balansdatum een WW uitkering ontvangen en een inschatting van de werkhervattingskans per medewerker. De voorziening is gevormd voor het individuele deel van de WW (25%) en niet voor het collectieve deel (75%).

Voorzieningen jubileum

De voorzieningen voor het jubileumverplichtingen worden gewaardeerd tegen contante waarde, gebaseerd op een disconteringsvoet van 1% (2017: 1%). Daarnaast wordt bij de berekening van de voorziening jubileum rekening gehouden met de 'blijfkans' van de betreffende personeelsleden. Bij de berekening van de voorziening voor jubileumverplichting is rekening gehouden met de verwachting dat de pensioenleeftijd naar 68 jaar zal gaan.

Voorzieningen langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is opgenomen ter dekking van toekomstige loonkosten van personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend, geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

Langlopende schulden

Langlopende schulden – lease contracten

De leaseverplichtingen worden verwerkt tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen.

Langlopende schulden- overige

Voor langlopende schulden is de waarderingsgrondslag reële waarde bij eerste waardering geamortiseerde kostprijs bij vervolgwaardering.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal 1 jaar.

Investeringsubsidies gemeente

De investeringsubsidies vallen vrij met de afschrijvingstermijn van de activa waarop deze investeringsubsidies betrekking hebben.

7.3 Grondslagen voor de resultaatbepaling**Algemeen**

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden, aan het jaarverslag toe te rekenen lasten. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Rijksbijdragen OCW

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekening clause) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog veel activiteiten voor zijn te verrichten per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva. Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekening clause) worden ten gunste van de staat van baten en lasten in het jaar waarin ook de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is overlopen. Niet te bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden "Ministerie OCW" zodra de bestedingstermijn is verlopen op de balansdatum.

Overige overheidsbijdragen en –subsidies

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen, verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet zijn verstrekt door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. De overige baten (waaronder ouderbijdragen) worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, waarbij ervan uitgegaan is dat reguliere onderwijs- en onderzoekstaken gelijkmatig over het jaar zijn gespreid.

De ouderbijdragen worden verantwoord op basis van het matchingsprincipe. Dit houdt in dat de baten en lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personele lasten

Onder de personele lasten worden de lasten opgenomen van de personeelsleden die in dienst zijn van de rechtspersoon, alsmede de overige personele lasten die betrekking hebben op o.a. het inhuren van extra personeel, scholingskosten en bedrijfsgezondheidszorg. De personeelsbeloningen zijn gebaseerd op de cao-VO, de cao-PO en de bestuurders cao.

Pensioenen

Voor de medewerkers is een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegde pensioenregeling. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij het ABP. De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de staat van baten en lasten verantwoord. De dekkingsgraad van het ABP bedroeg tijdens de jaarafsluiting 97% (per 31 december 2018). De gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden bedroeg 103.8%. De risico's van de loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdrage aan het pensioenfonds. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een op de balans opgenomen voorziening.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende materiële vaste activa. In het jaar van investeren wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Afschrijvingstermijnen (in jaren):

Gebouwen en terreinen:	5 – 40 jaar
ICT hardware:	5 jaar
Leermiddelen:	8 jaar
Meubilair:	10 – 20 jaar
Inventaris en apparatuur:	5 – 20 jaar

Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de uitgaven voor huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten hebben betrekking op uitgaven die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs en worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

De rentebaten en – lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en –lasten van uitgegeven en ontvangen leningen en de hieraan gerelateerde bankkosten.

7.4 Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij worden de kasstromen afgeleid uit de staat van baten en lasten en de mutaties in de balansposten ultimo boekjaar.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord.

Bepaling reële waarde

Een aantal grondslagen en toelichtingen in de jaarrekening vereist de bepaling van de reële waarde van zowel financiële als niet-financiële activa en verplichtingen. Voor waarderings- en informatieverschaffingsdoeleinden is de reële waarde op basis van de volgende methoden bepaald. Indien van toepassing wordt nadere informatie over de uitgangspunten voor de bepaling van de reële waarde vermeld bij het onderdeel van deze toelichting dat specifiek op het betreffende actief of de betreffende verplichting van toepassing is. De reële waarde van financiële instrumenten wordt bepaald door de verwachte kasstromen contant te maken tegen een disconteringsvoet die gelijk is aan de geldende risicovrije marktrente voor de resterende looptijd vermeerderd met krediet- en liquiditeitsopslagen.

7.5 Balans per 31 december 2018 na resultaatbestemming

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste Activa				
Materiële vaste activa (1)				
Gebouwen en terreinen	828.277		702.133	
Inventaris en apparatuur	2.803.459		2.896.163	
Leermiddelen	348.562		396.601	
Overige materiële vaste activa	184.871		239.099	
Activa in uitvoering	91.532		106.639	
		4.256.702		4.340.635
Vlottende activa				
Vorderingen (2)				
Debiteuren	343.269		246.416	
Ministerie van OCW	745.308		824.358	
Overige vorderingen	46.853		23.833	
Overlopende activa	268.562		477.002	
		1.403.991		1.571.609
		-		-
Liquide middelen (3)		8.152.902		6.993.284
		9.556.894		8.564.893
		<u>13.813.596</u>		<u>12.905.528</u>

vervolg / 7.5 Balans per 31 december 2018 na resultaatbestemming

	31 december 2018		31 december 2017	
	€	€	€	€
PASSIVA				
Eigen vermogen (4)				
Eigen vermogen		6.079.500		4.216.813
Voorzieningen (5)				
Personele voorzieningen	956.071		822.570	
Voorziening groot onderhoud	<u>2.736.620</u>		<u>3.246.657</u>	
		3.692.692		4.069.228
Langlopende schulden (6)				
Leasecontracten	20.921		81.657	
Leningen	<u>2.002</u>		<u>7.002</u>	
		22.923		88.659
Kortlopende schulden (7)				
Crediteuren	543.986		766.832	
Belastingen en premie sociale verz.	1.031.031		1.007.407	
Schulden terzake van pensioenen	254.933		257.762	
Overige kortlopende schulden	95.834		133.432	
Overlopende passiva	<u>2.092.697</u>		<u>2.365.397</u>	
		4.018.481		4.530.829
		<u>13.813.596</u>		<u>12.905.528</u>

7.6 Staat van Baten en Lasten over 2018

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Baten			
Rijksbijdragen	28.391.554	26.331.677	27.480.140
Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden	1.098.118	361.631	414.260
Overige baten	<u>681.214</u>	<u>736.368</u>	<u>804.744</u>
Totaal baten	<u>30.170.887</u>	<u>27.429.676</u>	<u>28.699.145</u>
Lasten			
Personeelslasten	23.673.302	21.586.099	22.574.719
Afschrijvingen	686.617	783.320	715.794
Huisvestingslasten	1.104.296	2.305.678	2.318.498
Overige lasten	<u>2.815.281</u>	<u>2.930.258</u>	<u>2.594.439</u>
Totaal lasten	<u>28.279.497</u>	<u>27.605.355</u>	<u>28.203.450</u>
Saldo baten en lasten	<u>1.891.390</u>	<u>175.679-</u>	<u>495.694</u>
Financiële baten en lasten	<u>28.704-</u>	<u>26.700-</u>	<u>16.147-</u>
Nettoresultaat	<u>1.862.687</u>	<u>202.379-</u>	<u>479.548</u>

Bestemming van het nettoresultaat

Het nettoresultaat volgens de Staat van Baten en Lasten over 2018 bedraagt € 1.862.687 positief. Het resultaat wordt als volgt verdeeld:

	Resultaat
Algemene reserve PO	€ -147.004
Algemene reserve VO	€ 845.567
Bestemmingsreserve groei & krimp PO	€ 108.589
Bestemmingsreserve Huisvesting PO	€ 1.233.624
Bestemmingsreserve VO Personeel	€ -161.911
Bestemmingsreserve VO BAPO	€ -14.447
Bestemmingsfonds VO	€ -1.731
Totaal eigen vermogen	<u>€ 1.862.687</u>

7.7 Kasstroomoverzicht 2018

Het onderstaande kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij wordt het saldo van baten en lasten als uitgangspunt genomen, waarop vervolgens correcties worden aangebracht voor verschillen tussen opbrengsten en ontvangsten en kosten en uitgaven.

	2018		2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo van baten en lasten		1.891.390		495.694
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen		686.617		710.722
- Mutaties voorzieningen		376.536-		744.322
Vervanderingen in vlottende middelen				
- Vorderingen		167.618		443.886
- Schulden		512.285-		1.521.311-
		<u>1.856.804</u>		<u>873.313</u>
Ontvangen interest	2.083		11.373	
Betaalde interest	30.787-		27.520-	
		<u>28.704-</u>	<u>16.147-</u>	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in materiële vaste activa	602.745-		760.734-	
Desinvesteringen in materiële vaste activa			20.353	
Overige investeringen in financiële vaste activa	-		-	
		<u>602.745-</u>	<u>740.381-</u>	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Aflossing langlopende schulden		65.737-	65.737-	
Mutatie liquide middelen		<u>1.159.617</u>	<u>51.048</u>	
Beginstand liquide middelen	6.993.283		6.942.235	
Mutatie liquide middelen	1.159.617		51.048	
Eindstand liquide middelen		<u>8.152.902</u>	<u>6.993.283</u>	

7.8 Toelichting behorende tot de balans per 31 december 2017

ACTIVA – VASTE ACTIVA

1. Materiële vaste activa	31-12-2018		31-12-2017			
	€	€	€	€		
Gebouwen en terreinen		828.277		702.133		
Inventaris en apparatuur		2.803.459		2.896.163		
Leermiddelen		348.562		396.601		
Overige materiële vaste activa		184.871		239.099		
Activa in uitvoering		91.532		106.639		
Totaal materiële vaste activa		<u>4.256.702</u>		<u>4.340.636</u>		
	Aanschafprijs t/m 2017	Boekwaarde 1-1-2017	Investeringen 2018	Desinvesteringen en herru- bricing 2018	Aanschafprijs t/m 2018	Boekwaarde 31-12-2018
Gebouwen en terreinen	1.390.259	702.133	177.336		1.567.595	828.277
Inventaris en apparatuur	6.789.339	2.896.163	377.905		7.167.244	2.803.459
Leermiddelen	693.706	396.601	45.821		739.527	348.562
Overige materiële activa	633.494	239.099	16.790		650.284	184.871
Activa in uitvoering	106.639	106.639	72.920	88.027	91.532	91.532
	<u>9.613.437</u>	<u>4.340.635</u>	<u>690.772</u>	<u>88.027</u>	<u>10.216.182</u>	<u>4.256.702</u>
		Cumul. afschrijvingen t/m 2017	Afschrijvingen 2018	Desinvesteringen en herru- bricing 2018	Cumul. afschrijvingen t/m 2018	
Gebouwen en terreinen		688.187	51.131	-	739.318	
Inventaris en apparatuur		3.893.176	470.609	-	4.363.785	
Leermiddelen		297.105	93.860	-	390.965	
Overige materiële vaste activa		394.396	71.017	-	465.413	
Activa in uitvoering		-	-	-	-	
		<u>5.272.864</u>	<u>686.617</u>	<u>-</u>	<u>5.959.481</u>	

De gemeente heeft het economisch claimrecht van de schoolgebouwen. Het juridisch eigendom ligt bij Blick.

Gedurende 2018 zijn diverse investeringen vanuit de investeringsbegroting niet uitgevoerd. Een aantal van deze investeringsplannen zijn doorgeschoven. Als gevolg hiervan zijn de afschrijvingskosten lager dan begroot. De investeringen die zijn doorgeschoven naar 2019 zijn opgenomen in het investeringsplan van 2019 en de jaren erna. De renovatie van de Groeiplaneet is, evenals in 2017, doorgeschoven (2019 e.v.). Er is een start gemaakt met onderzoek naar de renovatie van de locaties van de Groeiplaneet.

In het PO is besloten om de ICT-investeringen in devices (IPads en Chromebooks) te leasen. Als gevolg hiervan zijn de investeringen en derhalve de afschrijvingskosten lager dan begroot. Hiertegenover staan hogere leasekosten.

Er is een onderbesteding bij de leermethoden bij de Tweemaster en OBS West in 2018. De investering wordt uitgesteld, evenals in 2017, totdat de digitale versie van deze leermethode beschikbaar is.

De desinvesteringen worden veroorzaakt door het afboeken van activa die geheel zijn afgeschreven en niet meer aanwezig is. Op deze activa is geen boekresultaat gerealiseerd aangezien. De boekwaarde van deze activa was nihil.

Activa in uitvoering

Bij een aantal scholen is BLICK bezig met de renovatie van gebouwen. Deze projecten zijn in 2017 gestart en lopen door in 2018 en 2019. Zodra projecten zijn afgerond worden deze uitgaven, na saldering van de baten, geclassificeerd binnen de materiële vaste activa. Vanaf dat moment wordt hierop afgeschreven.

ACTIVA – VLOTTENDE ACTIVA

VLOTTENDE ACTIVA	31-12-2018		31-12-2017	
	€	€	€	€
2. Vorderingen				
Debiteuren	351.069		283.754	
Voorziening wegens oninbaarheid	7.800-		37.338-	
		343.269		246.416
Ministerie OCW		745.308		824.358
<i>Overige vorderingen</i>				
Vorderingen op gemeenten	12.926		17.706	
Overige	31.373		4.397	
Personeel	2.554		1.730	
Totaal overige vorderingen		46.853		23.833
<i>Overige overlopende activa</i>				
Vooruitbetaalde kosten	268.562		343.701	
Te ontvangen interest	-		22.583	
Overige overlopende activa	-		110.718	
Totaal overlopende activa		268.562		477.002
Totaal vorderingen		1.403.991		1.567.212

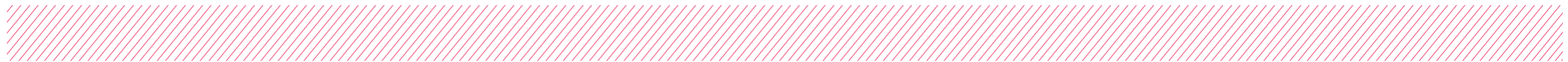
Debiteuren

Dit betreffen uitstaande vorderingen m.b.t. ouderbijdragen inzake excursies/reizen in het VO en een vordering op Koers VO. De voorziening dubieuze debiteuren is per openstaande post bepaald en heeft hoofdzakelijk betrekking op mogelijk oninbare (vrijwillige) ouderbijdragen binnen het VO.

Het verloop van de voorziening wegens oninbaarheid is als volgt:

Verloop voorziening dubieuze debiteuren

	2018	2017
Stand per 1-1	€ 12.338,13	€ 12.200,00
Onttrekking	€ -14.697,92	
Dotatie	€ 10.159,79	€ 138,13
Stand 31-12	€ 7.800,00	€ 12.338,13

Vordering Ministerie OCW

Dit betreft een vordering op het Ministerie OCW voor het PO. Dit betreft een verschil in het betalingsritme vanuit DUO gedurende het schooljaar en de daadwerkelijke gerealiseerde baten in het PO in het kalenderjaar 2018. Het PO wordt gefinancierd vanuit OCW gefinancierd op basis van schooljaar, waardoor door de afsluiting van het kalenderjaar een vordering ontstaat door het moment van uitbetalen van de OCW-bijdrage. Dit is een jaarlijks terugkerend fenomeen.

Vorderingen op gemeenten

De vorderingen op de gemeenten betreffen vorderingen in verband met schades aan schoolgebouwen, die door de gemeente worden vergoed.

Vooruitbetaalde kosten

De post vooruitbetaalde kosten heeft betrekking op facturen die voor een heel schooljaar vooruit betaald moeten worden. Dit heeft o.a. betrekking op software licenties voor leermethoden in het PO en huurkosten voor studieboeken in het VO (€ 146.000).

Overige overlopende activa

Dit betreft een vordering op het Vervangingsfonds inzake de laatste periode 2017. Van de laatste periode in 2018 zijn de facturen opgenomen onder de debiteuren.

3. Liquide middelen

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Tegoeden op bank- en girorekeningen	2.137.552	792.405
Deposito's en spaarrekeningen	6.003.519	6.177.293
Kasmiddelen	1.885	4.241
Overige liquide middelen	9.947	19.345
Totale liquide middelen	8.152.902	6.993.284

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

Het totale saldo aan liquide middelen is eind 2018 € 1,1 mio hoger dan eind 2017. Dit komt omdat het positieve saldo van de kasstroom uit

operationele activiteiten hoger is dan het saldo van investeringsactiviteiten en financieringsactiviteiten. M.a.w. het positieve saldo uit de operationele activiteiten wordt slechts deels geëlimineerd door de investeringen en de aflossing op de langlopende lening in 2018.

PASSIVA

4. Eigen vermogen

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
4. Eigen vermogen		
Algemene reserve PO	4.187.720	4.334.724
Algemene reserve VO	29.402	816.165-
Bestemmingsreserve groei & krimp PO	523.648	415.059
Bestemmingsreserve huisvesting PO	1.233.624	-
Bestemmingsreserve VO personeel	-	161.911
Bestemmingsreserve VO BAPO	105.106	119.553
Bestemmingsfonds VO privaat	-	1.731
Totaal eigen vermogen	6.079.500	4.216.813

	Stand per 31-12-2017	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31-12-2018
Algemene reserve PO	4.334.724	147.004-	-	4.187.720
Algemene reserve VO	816.165-	845.567	-	29.402
Bestemmingsreserve groei & krimp PO	415.059	108.589	-	523.648
Bestemmingsreserve huisvesting PO	-	1.233.624	-	1.233.624
Bestemmingsreserve VO Personeel	161.911	161.911-	-	-
Bestemmingsreserve VO BAPO	119.553	14.447-	-	105.106
Bestemmingsfonds VO (privaat)	1.731	1.731-	-	-
Totaal eigen vermogen	4.216.813	1.862.687	-	6.079.500

5. Voorzieningen

	31-12-2018		31-12-2017			
	€		€			
Totaal voorzieningen	3.692.692		4.069.228			
	Stand per 31-12-2017	Dotaties 2018	Onttrekking 2018	Vrijval 2018	Rente mutatie (bij contante waarde)	Stand per 31-12-2018
Onderhoudsvoorziening	3.246.657	668.514	127.830	1.050.721	0	2.736.620
Voorziening spaarverlof	90.392	-	18.206	-	0	72.186
Voorziening levensfasebewust beleid	240.366	175.115	179.976	-	0	235.505
Voorziening uitkeringsverplichtingen	15.296	69.691	31.110	-	0	53.877
Voorziening langdurig zieken	117.139	210.395	117.139	-	0	210.395
Voorziening jubilea	359.378	37.188	16.051	-	3.594	384.109
Totaal voorzieningen	4.069.228	1.160.903	490.312	1.050.721	3.594	3.692.692
Onderverdeling voorzieningen			< 1 jaar	> 1 jaar		
			€	€		
Onderhoudsvoorziening			1.249.343	1.487.277		
Voorziening spaarverlof			3.652	68.534		
Voorziening levensfasebewust beleid			42.000	193.505		
Voorziening uitkeringsverplichtingen			53.877	-		
Voorziening langdurig zieken			179.848	30.547		
Voorziening jubilea			16.784	367.325		
Totaal overige voorzieningen			1.545.504	2.147.188		

In 2018 is binnen de PO-scholen ongeveer € 620.000 aan onderhoud niet uitgevoerd. Het merendeel van dit onderhoud wordt doorgeschoven naar 2019. In 2018 is het aanbestedingstraject rondom het verduurzamingsproject van OBS West afgerond en loopt er een ambtelijk traject rondom de renovatie/nieuwbouw van de Groeiplaneet. Er zijn verschillende voorstellen voor nieuwbouw en renovatie uitgewerkt. Ten aanzien van de uitgestelde onderhoudswerkzaamheden aan de schoolgebouwen zijn in 2018 diverse aanbestedingen, offertetrajecten en onderhandelingen gestart.

De vrijval van de onderhoudsvoorziening heeft betrekking op de locaties van de Groeiplaneet, KlimOp (2 locaties) en de Bouwsteen. Deze gebouwen komen in aanmerking voor vervangende nieuwbouw en renovatie. Dit brengt met zich mee dat bij deze locaties bij groot onderhoudsbesluiten continu de afweging wordt gemaakt in relatie tot eventuele vervangende nieuwbouw/renovatie. Voor genoemde

locaties is nog geen besluitvorming vanuit de twee gemeenten over de keuze voor vervangende nieuwbouw en/of renovatie. Concrete meerjarenonderhoudsplannen voor deze locaties ontbreken derhalve, waardoor niet meer wordt voldaan aan de criteria voor het vormen van een onderhoudsvoorziening. Voor deze panden is vanaf 2018 een bestemmingsreserve Huisvesting PO gevormd.

De voorziening spaarverlof heeft betrekking op verplichtingen aan VO-personeel op grond van de spaarverlofregeling. De voorziening dekt 100% van de genormeerde verplichting. De onttrekking in 2018 wordt voornamelijk veroorzaakt, omdat een medewerker in 2018 het restant spaarverlof heeft opgenomen voorafgaand aan zijn/haar uitdiensttreding.

De voorziening levensfasebewust personeelsbeleid is gebaseerd op de cao. In het PO heeft het personeel recht op 40 uur en in het VO heeft personeel recht op 50 uur (beide naar rato van de werktijdfactor). Voor medewerkers die deze uren niet inzetten voor directe werktijdvermindering ontstaan (toekomstige) verplichtingen. Voor deze verplichtingen is een voorziening gevormd die deze lasten volledig dekt. De medewerkers binnen het VO kunnen digitaal (via het personeelssysteem) een verzoek tot sparen van hun jaarlijks tegoed doen bij hun leidinggevende. In overleg tussen medewerker en leidinggevende wordt dit gehonoreerd. Bij opname van het spaartegoed worden de uren in mindering gebracht. Binnen het PO worden de beschikbare uren jaarlijks meegenomen in de normjaartaak. Het saldo van de voorziening betreft zodoende alleen het VO. In 2018 heeft er een onttrekking plaatsgevonden van € 179.000. Dit komt omdat medewerkers binnen het VO gespaarde uren hebben opgenomen.

Werkgevers dragen voor het VO 25 procent bij in de kosten van de wettelijke en bovenwettelijke werkloosheidsuitkeringen van medewerkers die de dienst door ontslag hebben verlaten. Bij de berekening van de hoogte van de voorziening is uitgegaan van gevallen die op balansdatum bekend waren en van de maximale duur van de uitkeringsrechten daarvan. Deze verplichtingen zijn opgenomen in de voorziening uitkeringsverplichtingen.

Voor de vaststelling van de hoogte van de voorziening jubileumgratificaties zijn alle medewerkers van de stichting meegenomen die op balansdatum in dienst waren bij stichting BLICK en die qua leeftijd en diensttijd in aanmerking kunnen komen voor een jubileumgratificatie.

Hierbij wordt rekening gehouden met een disconteringsvoet (1%) en een blijf kans (de kans dat een medewerker ook in de toekomst in dienst blijft van Blick). In 2017 werd eveneens rekening gehouden met een disconteringsvoet van 1%.

De voorziening langdurig zieken is opgenomen ter dekking van toekomstige loonkosten van personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend, geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

6. Langlopende schulden

				31-12-2018	31-12-2017	
				€	€	
Schulden aan kredietinstellingen				20.921	81.658	
Renteloze lening Gemeente Capelle inzake Wonderwind				2.002	7.002	
				<u>22.923</u>	<u>88.660</u>	
	Resterende looptijd in jaren	Stand per 31-12-2017	Aangegane leningen o/g 2018	Aflossing '18	Stand per 31-12-2018	Rentepercentage
		€		€	€	%
Leasecontract klimaatkosten	5	81.658	-	60.737	20.921	6
Renteloze lening Wonderwind	6	7.002	-	5.000	2.002	-
		<u>88.660</u>	<u>-</u>	<u>65.737</u>	<u>22.923</u>	<u>6</u>
				<u>< 1 jaar</u>	<u>1 - 5 jaar</u>	<u>> 5 jaar</u>
				€	€	€
Leasecontract klimaatkosten				60.737	20.921	
Renteloze lening Wonderwind				5.000	2.002	
				<u>65.737</u>	<u>22.923</u>	<u>-</u>

7. Kortlopende schulden

	31-12-2018		31-12-2017	
	€	€	€	€
Crediteuren		543.986		766.832
Ministerie van OCW (Model G)		-		-
Belastingen en premies sociale verzekeringen		1.031.031		1.007.407
Schulden terzake van pensioenen		254.933		257.762
<i>Overige kortlopende schulden</i>				
Kortlopende deel van langlopende schulden		65.737		65.737
Personeel		11.078		29.736
Overige		19.019		37.958
Totaal overige kortlopende schulden		<u>95.834</u>		<u>133.432</u>
<i>Overlopende passiva</i>				
Vakantiegeld		696.783		675.852
Vooruitontvangen subsidie OCW		292.186		297.919
Vooruitontvangen termijnen		-		70.218
Nog te besteden diverse		91.111		209.646
Accountantskosten		26.250		29.107
Te betalen administratiekantoor		-		40.800
Huisvestingsbijdrage		51.000		51.000
Salariskosten/personeelskosten		38.289		18.354
Energie		120.000		95.043
Nog te betalen diversen		291.014		421.090
Investeringsubsidies Gemeenten/Rijk		366.843		456.367
Overig		119.222		-
Totaal overlopende passiva		<u>2.092.697</u>		<u>2.365.397</u>
Totaal overige schulden		<u>4.018.481</u>		<u>4.526.432</u>

Crediteuren

Het saldo aan openstaande crediteuren eind 2018 is lager dan eind 2017 doordat facturen sinds 2018 eerder betaald worden dan de gestelde minimale betaaltermijn.

Personeel – kortlopende schulden

De kortlopende schuld inzake personeel heeft betrekking op de 13e (netto correctie)salarisrun die eind 2018 nog betaald moet worden en middelen die nog te besteden zijn inzake "Personeelsvereniging" en "Lief en Leed".

Overige – kortlopende schulden

De overige kortlopende schulden hebben met name betrekking op nog te besteden gelden inzake het solidariteitsfonds voor buitenschoolse activiteiten van het VO en inzake techniek projecten van het VO.

Vooruit ontvangen subsidie OCW

Dit betreft eind 2018 de subsidie doorstroom VMBO, gelijke kansen (VO) en het lesmateriaal VO (7/12 deel 2019). Deze subsidies worden in 2019 besteed.

Vooruit ontvangen termijnen

Dit betreft de vooruit ontvangen ouderbijdrage VO (7/12 deel 2019) en de vooruit ontvangen bedragen voor de reizen in het VO die in 2019 plaatsvinden.

Nog te besteden diverse

Dit betreft nog te betalen kosten in 2018 (nog geen factuur ontvangen) en overlopende posten.

Huisvestingsbijdrage

Dit betreft een schuld aan de gemeente inzake een afgesloten convenant voor het schoolgebouw van de Wonderwind. De Wonderwind draagt jaarlijks de materiële subsidie OCW (deel huisvesting) af aan de gemeente, omdat de gemeente het schoolgebouw beheert.

Salariskosten/personeelskosten

Onder deze post is de reservering opgenomen inzake bindingstoelage.

Energie

Al enige jaren bestaat er onduidelijkheid bij een vestiging van een PO-school over de facturen die worden ontvangen met betrekking tot gas en elektra. De kosten worden door de stichting gereserveerd op het niveau waarvan we verwachten dat de kosten nog zullen worden doorbelast. Tot het moment van verjaring blijven deze reservering staan. Voor de overige locaties komen correcte facturen binnen.

Investeringsubsidies gemeenten

Subsidies van gemeenten inzake materiële vaste activa (1e inrichting, brede school en binnenmilieukasten) worden gereserveerd. Gelijkmatic met de afschrijvingen op de betreffende vaste activa, valt jaarlijks een deel van de ontvangen subsidie vrij.

Model G

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing	Toewijzing	de prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidieverstrekking	
	kenmerk	datum	geheel uitgevoerd en afgerond	nog niet geheel afgerond
Doorstroomprogramma VMBO	1224361	13-7-2017		X
Rijksbijdrage technisch VMBO	923816-2	19-12-2018	X	
Lerarenbeurs 2018-2019	28652	23-7-2018		X
Lerarenbeurs 2018-2019	28275	23-7-2018		X
Lerarenbeurs 2018-2019	27187	23-7-2018		X
Lerarenbeurs 2018-2019	21559	23-7-2018		X
Lerarenbeurs 2018-2019	21588	23-7-2018		X
Lerarenbeurs 2018-2019	14JK			X
Lerarenbeurs 2018-2019	15KL			X
Lerarenbeurs 2018-2019	15NA			X
Lerarenbeurs 2018-2019	200Q			X
Subsidie lenteschool 2018	LENZO18127	14-5-2018	X	

7.9 Niet in de balans opgenomen verplichtingen en activa

Langlopende contracten

	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar
	€	€	€
Onderhoudscontracten kopieermachine	70.276	155.943	
Dienstverleningscontract Administratiekantoor	50.094		
Dienstverleningscontract Software leverancier administratie	51.764		
Dienstverleningscontract Schoonmaak			
Leasecontract devices (Ipad's en Chromebooks)	107.734	323.202	

Leermiddelen

De stichting heeft in kalenderjaar 2016 een Europese Aanbesteding opgestart voor de leermiddelen. De stichting is een vanaf 1 februari 2017 een nieuwe verplichting aangegaan met Van Dijk Educatie voor de aankoop van leermiddelen. De overeenkomst is aangegaan voor de duur van 4 jaar.

De stichting heeft een raamovereenkomst afgesloten met Presikhaaf Schoolmeubelen voor 4 jaar

Schoolmeubilair

De stichting heeft een raamovereenkomst afgesloten met Presikhaaf Schoolmeubelen voor 4 jaar (ingangdatum: 24 november 2015) voor levering van schoolmeubilair en het verrichten van samenhangende diensten.

Energie

De stichting heeft in kalenderjaar 2015 een Europese Aanbesteding opgestart in samenwerking met Energie voor Scholen. Dit heeft geleid tot contracten met de leveranciers Vrije Energieproducent (voor gas) en Eneco Business BV (voor elektra). De looptijd van deze contracten is t/m 31-12-2020.

Pensioenrechten

BLICK heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

De instelling heeft een voor haar werknemers toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komen de werknemers die op de pensioengerechtigde leeftijd recht hebben op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP.

Aan het ABP worden premies betaald waarvan een deel door de werkgever en een deel door de werknemer wordt betaald. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld

door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Dit pensioenfonds heeft een dekkingsgraad van 97% (per 31 december 2018). De gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden bedroeg 103.8%. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Er bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere premies. Daarom zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar verantwoord in de jaarrekening

Langlopende vordering

Op het ministerie van OCW bestaat een langlopende vordering VO van € 648.052 als gevolg van de overgang van declaratiebesteding op het baten en lastenstelsel. De vordering, die op nihil is gewaardeerd, zal pas geëffectueerd kunnen worden bij liquidatie. Als gevolg van het feit dat de langlopende vordering pas bij liquidatie kan worden geëffectueerd en daarmee een oneindige looptijd kent, benadert de reële waarde per 31 december 2018 de gepresenteerde waarde per 31 december 2018.

Spaarbapo

Per balansdatum hebben 16 medewerkers spaarbare rechten. Het gaat om totaal 3.519 uren (2017: 4.142 uren). De bestemmingsreserve BAPO dekt deze rechten volledig.

Investeringsverplichting

Stichting BLICK heeft eind 2018 haar goedkeuring gegeven aan de renovatie van één van haar scholen, OBS West. De opdracht aan een consortium van bedrijven is verleend tegen de garantie dat de totale investeringen in 15 jaar worden terugverdiend met de – opbrengst van – installatie van zonnepanelen. Met de gemeente, economisch eigenaar van het schoolgebouw, is overeengekomen dat de waardevermeerdering van het gebouw die hiermee ontstaat, tegen marktconforme voorwaarden wordt verrekend in het geval dat OBS West of BLICK het gebruik van de schoollocatie zal opgeven.

7.10 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2018

SEGMENTATIE van de exploitatie 2018

	Realisatie TOTAAL 2018 €	Realisatie VO 2018 €	Realisatie PO 2018 €	Realisatie CvB 2018 €	Realisatie RvT 2018 €	Realisatie STAF 2018 €
Baten						
Rijksbijdragen	28.391.554	11.369.213	16.988.131	-	-	34.200
Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden	1.098.118	771.636	290.856	-	-	35.626
Overige baten	681.214	213.551	370.144	94.435	-	3.085
Totaal baten	30.170.886	12.354.400	17.649.131	94.435	-	72.911
Lasten						
Personeelslasten	23.673.302	8.458.158	12.874.784	921.438	35.556	1.383.366
Afschrijvingen	686.617	260.862	397.335	-	-	28.420
Huisvestingslasten	1.104.296	650.231	364.385	-	-	89.567
Overige lasten	2.815.280	1.042.811	1.004.899	380.875	124.515	262.283
Doorbelasting	-	1.274.859	1.812.519	1.207.878	160.071	1.719.429
Totaal lasten	28.279.495	11.686.922	16.453.922	94.435	-	44.207
Saldo baten en lasten	1.891.391	667.478	1.195.209	-	-	28.704
Financiële baten en lasten	28.704-	-	-	-	-	28.704-
Nettoresultaat	1.862.687	667.478	1.195.209	-	-	-
Nettoresultaat begroot	202.376-	100.129-	525.247-	-	-	-

De lasten van de centrale kosten (staf, college van bestuur, raad van toezicht) worden verdeeld over de PO-scholen en de VO-scholen op basis van de totale baten van elk segment.

Exploitatie Blick op Onderwijs

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Baten			
Rijksbijdragen	28.391.554	26.331.677	27.480.140
Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden	1.098.118	361.631	414.260
Overige baten	681.214	736.368	804.744
Totaal baten	30.170.887	27.429.676	28.699.145
Lasten			
Personeelslasten	23.673.302	21.586.099	22.574.719
Afschrijvingen	686.617	783.320	715.794
Huisvestingslasten	1.104.296	2.305.678	2.318.498
Overige lasten	2.815.281	2.930.258	2.594.439
Totaal lasten	28.279.497	27.605.355	28.203.450
Saldo baten en lasten	1.891.390	175.679-	495.694
Financiële baten en lasten	28.704-	26.700-	16.147-
Nettoresultaat	1.862.687	202.379-	479.548

Toelichting baten

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
Baten			
Rijksbijdragen			
Rijksbijdragen OCW/EZ	25.910.304	24.345.827	25.374.036
Overige subsidies OCW/EZ	1.329.848	1.065.809	1.076.486
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV	1.151.402	920.041	1.055.655
Totaal Rijksbijdragen	28.391.554	26.331.677	27.506.177
Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden			
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	1.008.594	279.350	316.410
Vrijval investeringssubsidies gemeenten	89.524	82.281	97.850
Totaal Overheidsbijdragen / subsidies overige overheden	1.098.118	361.631	414.260
Overige baten			
Verhuur	207.548	183.370	190.850
Overige inkomsten personeel	34.872	19.228	62.337
Overige inkomsten personeel - Expertisecentrum	204.324	316.787	91.916
Ouderbijdragen	160.749	188.483	199.005
	607.492	707.868	544.108
Vergoeding salariskosten	-	-	6.089
Overige	73.722	28.500	163.205
	73.722	28.500	260.636
Totaal overige baten	681.214	736.368	804.744
Totaal baten	30.170.887	27.429.676	28.699.145

De baten van het Samenwerkingsverband zijn in 2018 gestegen, doordat een hoger bedrag per leerling wordt gehanteerd en doordat meer aanvullende ondersteunende middelen zijn binnengekomen.

De Gemeentelijke bijdragen en subsidies zijn met € 729.000 toegenomen. Deze stijging wordt veroorzaakt door de afwikkeling van de nieuwbouw aan de Pelikaanweg. Hiervoor is in 2018 € 712.000 ontvangen van de gemeente Capelle aan en IJssel.

De overige baten zijn in 2018 ongeveer € 100.000 lager dan begroot. De afgenomen baten van het Expertisecentrum valt daarbij op. Niet alle Blick scholen kopen "consequent" in bij de Bouwsteen Expertise om hun hulpvragen te beantwoorden

De vrijval/onttrekking voorziening personeel heeft betrekking op het feit dat er binnen het VO minder uitkeringsgerechtigden zijn op balansdatum dan vorig jaar en de vrijval/onttrekking van het spaarverlof.

In 2018 zijn de Rijksbijdragen circa € 1,7 miljoen hoger dan begroot als gevolg van de compensatie door OCW voor de cao-verhoging.

LASTEN

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
Lasten			
Personeelslasten			
Brutolonen en salarissen	16.239.579	15.140.935	16.019.552
Sociale lasten	3.216.023	3.069.730	3.037.167
Pensioenlasten	2.315.444	2.251.136	2.311.711
	<u>21.771.046</u>	<u>20.461.801</u>	<u>21.368.430</u>
<i>Overige personele lasten</i>			
Dotatie personele voorzieningen	303.946	207.069	252.572
Uitzendkrachten, declaranten, ed	1.462.068	328.850	806.147
Bedrijfsgezondheidszorg	80.581	128.000	44.154
Cursuskosten	214.012	225.000	258.778
Overige	564.907	245.379	447.030
Totaal overige personele lasten	<u>2.625.514</u>	<u>1.134.298</u>	<u>1.900.023</u>
Af: Uitkeringen	<u>723.258-</u>	<u>10.000-</u>	<u>693.734-</u>
Totale personeelslasten	<u><u>23.673.302</u></u>	<u><u>21.586.099</u></u>	<u><u>22.574.719</u></u>

BLICK telt over 2018 en 2017 de volgende verdeling van medewerkers (gemiddeld):

Uitsplitsing personeel naar Fte	2018	2017
Directie	24	32
Onderwijzend personeel	228	241
OOP	61	53
	<u>313</u>	<u>326</u>

BLICK heeft in 2018 hogere personele lasten dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door de CAO-stijgingen en hogere kosten van uitzendkrachten en declaranten. De begroting 2018 van uitzendkrachten en declaranten is met ongeveer € 1,1 miljoen overschreden. In 2017 heeft inhuur plaatsgevonden t.b.v. het primaire proces in verband met

vacatures en ziektevervangings. Dit komt voornamelijk door de krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast zijn in 2017 vanwege ziektevervangings en vacatures interim directeuren aangesteld op een aantal scholen (Kortland, Groeiplaneet en West) en bij de Centrale Staf (College van Bestuur). De hogere salariskosten en uitzendkrachten/declaranten worden deels gecompenseerd door de uitkeringen vanuit het UWV (zwangerschapsverlof/WAZO) en het Vervangingsfonds (voornamelijk ziektevervangings).

De overige personele lasten zijn met € 500.000 overschreden. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door gereserveerde frictiekosten van € 188.000,- wervingskosten van de (school)directie, begeleidingskosten personeel, malus van het Vervangingsfonds (hogere ziektevervangings binnen het PO dan de betaalde premie toelaat) en de reiskosten woon- werkverkeer. De overschrijding van de reiskosten woon- werkverkeer heeft te maken met de zogenaamde 'uitruilregeling', waardoor de werknemer van Blick hun extra woon- werkkilometers netto kunnen laten uitbetalen. Dit leidt vervolgens weer tot lagere bruto loon kosten (kosten neutraal). De onttrekkingen aan de personele voorzieningen spaarverlof, levensfase bewust beleid, langdurig zieken en jubilea zijn opgenomen in de personele lasten en verwerkt in de zogenaamde "loonjournaalpost". Daarnaast is de vrijval van het spaarverlof en de uitkeringsverplichtingen verantwoord onder de "overige baten".

Afschrijvingen

	Realisatie 2018 €	Begroting 2018 €	Realisatie 2017 €
Afschrijvingen			
Gebouwen	51.131	58.060	35.865
Inventaris en apparatuur en ICT	331.148	398.403	349.524
Meubilair	139.461	143.420	137.947
Overige materiele vaste activa	71.017	71.721	80.067
Leermiddelen	93.860	111.717	107.319
	<u>686.617</u>	<u>783.320</u>	<u>710.722</u>
Waardeverlies agv desinvestering	-	-	5.072
Totaal afschrijvingen	<u><u>686.617</u></u>	<u><u>783.320</u></u>	<u><u>715.794</u></u>

De afschrijvingslasten zijn lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat de investeringen in 2018 lager zijn uitgevallen. Daarnaast hebben er een aantal investeringen later in het jaar plaatsgevonden, waardoor de afschrijvingsperiode later is gestart. Een aantal investeringen wordt doorgeschoven naar 2019.

Huisvestingslasten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Huisvestingslasten			
Huur	39.710	23.117	29.213
Dotatie onderhoudsvoorziening	382.207	864.344	908.423
Onderhoud	255.500	268.981	197.406
Energie en water	434.249	358.683	356.481
Schoonmaakkosten	520.932	545.333	555.164
Heffingen	28.369	41.300	47.434
Tuinonderhoud	26.456	19.900	27.423
Bewaking/beveiliging	14.279	19.620	14.466
Planmatig onderhoudsbeheer	4.790	20.000	1.989
Nieuwbouw Ijsselcollegs	-	-	40.629
Overige huisvestingslasten	162.218	144.400	139.871
Totaal huisvestingslasten	1.104.296	2.305.678	2.318.498

De totale huisvestingslasten zijn € 1,2 miljoen lager dan begroot als gevolg van een vrijval in de onderhoudsvoorziening. De vrijval van de onderhoudsvoorziening heeft betrekking op de locaties van de Groeiplaneet, KlimOp (2 locaties) en de Bouwsteen. Deze gebouwen komen in aanmerking voor vervangende nieuwbouw en renovatie. Voor genoemde locaties is nog geen besluitvorming vanuit de twee gemeenten over de keuze voor vervangende nieuwbouw en/of renovatie. Concrete meerjarenonderhoudsplannen voor deze locaties ontbreken derhalve, waardoor niet meer wordt voldaan aan de criteria voor het vormen van een onderhoudsvoorziening. Voor deze panden is vanaf 2018 een bestemmingsreserve Huisvesting PO gevormd.

Overige lasten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Overige lasten			
Kantoorbenodigdheden	17.540	20.200	20.031
Administratiekantoor	71.211	95.000	128.805
Accountantskosten	40.003	30.000	25.230
Telefoon, porti- en drukwerkkosten	55.392	78.497	67.440
Deskundigenadvies	331.121	114.900	142.769
Overige administratie- en beheerlasten	235.209	415.050	140.914
Totaal administratie- beheerlasten	750.476	753.647	525.188
Inventaris	51.952	50.600	50.921
Computerbenodigdheden (incl licenties)	523.879	608.116	409.629
Bibliotheek/mediatheek	37.121	31.350	34.414
Reproductiekosten	126.955	120.950	146.137
Leermiddelen	722.524	723.045	780.234
Overige inventaris, apparatuur en leermiddelen	11.828	2.000	961
Totaal inventaris, apparatuur en leermiddelen	1.474.260	1.536.061	1.422.296
Representatiekosten	13.487	19.700	14.862
Testen en toetsen	45.878	23.200	14.372
Sportdagen, vieringen, reisesjes en excursies	139.975	149.250	144.315
Contributies en abonnementen	102.830	86.850	88.287
PR & Marketing	71.515	89.500	119.217
Bijdrage derden	74.698	90.579	74.823
Medezeggenschapsraad	5.047	35.362	37.177
Verzekeringen	14.596	13.700	15.129
Projecten/TSO kosten	28.997	-	15.951
Culturele vorming	31.392	47.350	41.240
Overige lasten	62.131	85.059	81.581
Totaal overige lasten	590.545	640.550	646.955
TOTAAL OVERIGE LASTEN	2.815.281	2.930.258	2.594.439

De overige lasten zijn in 2018 ongeveer € 115.000 lager dan begroot en € 221.000 hoger dan in 2017.

Deskundigenadvies

De post deskundigheidsadvies is overschreden in verband met extra juridische en advieskosten.

Overige Administratie & beheerslasten

De onderschrijving van de overige administratie en beheerslasten heeft voornamelijk te maken met de een onderschrijving van de begrote post van € 180.000 in 2018 voor beleid, ambities en onvoorziene zaken.

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Honorarium onderzoek jaarrekening	29.003	30.000	29.107
Honorarium andere controle opdrachten	11.000	-	-
Honorarium fiscale adviezen	-	-	-
Honorarium niet controle opdrachten	-	-	-

De jaarrekening 2017 en 2018 is gecontroleerd door Astrium Onderwijsaccountants (totaal € 29.003 inclusief btw voor de reguliere jaarrekeningcontrole 2018).

Financiële baten en lasten

	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Financiële baten			
Rente spaarrekening	2.083	-	11.373
Obligatierenten	-	-	-
	<u>2.083</u>	<u>-</u>	<u>11.373</u>
Financiële lasten			
Rentelasten	23.389	20.200	20.489
Overige financiële lasten	7.398	6.500	7.031
	<u>30.787</u>	<u>26.700</u>	<u>27.520</u>
Saldo financiële baten en lasten	<u>28.704-</u>	<u>26.700-</u>	<u>16.147-</u>

Als gevolg van een lager rentepercentage zijn de daadwerkelijke renteopbrengsten van 2018 lager dan 2017 en in lijn met begroting.

Voorstel bestemming exploitatiesaldo

Het bestuur stelt voor om het nettoresultaat ten bedrage van € 1.800.893 positief als volgt te verdelen:

	Resultaat
Algemene reserve PO	€ -147.004
Algemene reserve VO	€ 845.567
Bestemmingsreserve groei & krimp PO	€ 108.589
Bestemmingsreserve Huisvesting PO	€ 1.233.624
Bestemmingsreserve VO Personeel	€ -161.911
Bestemmingsreserve VO BAPO	€ -14.447
Bestemmingsfonds VO	€ -1.731
Totaal eigen vermogen	<u>€ 1.862.687</u>

Het voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

7.11 Gebeurtenissen na balansdatum

In januari 2019 is de aanbesteding van Heutink afgerond. Dit betreft een materieel contract.

Model D Gegevens over de Rechtspersoon

Bestuursnummer: 41545
 Naam instelling: Stichting BLICK op onderwijs
 Postadres: Postbus 776
 Postcode/Plaats: 2900 AT CAPELLE AAN DEN IJSSEL
 Telefoon: 085 1050230
 E-mail: info@blickoponderwijs.nl
 Internet-site: www.blickoponderwijs.nl

Brin nummer	Naam school	Sector	Aantal leerlingen 2018	Aantal leerlingen 2017
11HT	De Bouwsteen	SBO	206	194
14DZ	Openbare basisschool De KlimOp	PO	255	276
14JK	Openbare basisschool De Ontdekrijk,	PO	183	175
15HR	Openbare basisschool De Catamaran	PO	147	151
15KL	Openbare basisschool De Tweemaster	PO	378	366
15NA	Openbare basisschool West	PO	601	607
15PO	Openbare basisschool De Wonderwind	PO	94	105
20OQ	Openbare basisschool Kortland	PO	405	405
20PN	Openbare basisschool De Groeiplaneet	PO	313	332
20BH	Ijsselcollege (excl. ISK)	VO	1.087	1.102
Totaal			<u>3.669</u>	<u>3.713</u>

Model E Overzicht verbonden partijen**OVERIGE VERBONDEN PARTIJEN****Samenwerkingsverband passend primair onderwijs Aan den IJssel**

Juridische vorm: stichting
 Statutaire zetel: Capelle aan den IJssel
 Code activiteiten: 4.
 Eigen Vermogen: € 197.243 negatief (per 31 december 2017)
 Resultaat jaar: € 177.098 negatief (jaarrekening 2017)
 Art2: 403 BW: n.v.t.
 Deelname: n.v.t.
 Consolidatie: n.v.t.

Samenwerkingsverband Koers VO

Juridische vorm: vereniging
 Statutaire zetel: Rotterdam
 Code activiteiten: 4.
 Eigen Vermogen: € 3.414.988 positief (per 31 december 2017)
 Resultaat jaar: € 775.841 positief(jaarrekening 2017)
 Art2:403 BW: n.v.t.
 Deelname: n.v.t.
 Consolidatie: n.v.t.

Model F Wet Openbaarmaking Publieke middelen gefinancierde Topinkomens

Er zijn geen personeelsleden die met hun inkomen het gemiddeld belastbaar loon van onze ministers overschrijden.

Model H Bezoldiging bestuurders en toezichthouders

Ook onderwijsinstellingen dienen, op basis van de “regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren”, vast stellen welke klasse van toepassing is voor het bezoldigingsmaximum voor de topfunctionarissen. De klasseindeling is afhankelijk van 3 criteria, te weten: baten per kalenderjaar, aantal leerlingen en aantal onderwijssoorten. Elk van deze criteria levert volgens de bijbehorende tabellen zogenaamde “complexiteitspunten” op. De optelling van de complexiteitspunten bepaalt vervolgens de klasseindeling. Het totaal van het aantal complexiteitspunten binnen Blick is 14. Dit totaal zorgt er voor dat BLICK in categorie E (13-15 complexiteitspunten) valt, met een bijbehorend bezoldigingsmaximum van € 158.000 voor het CvB. Met deze vaststelling wordt ook de maximale vergoeding voor de leden van de Raad van Toezicht bepaald.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	M.E. Willemsen *	F.E. Peze	
Functiegegevens	Voorzitter CvB	Lid CvB	
Aanvang en einde functievervulling in 2018	[01/01] – [31/12]	[01/01] – [30/09]	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	
Dienstbetrekking?	ja	ja	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 135.938	€ 59.083	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.122	€ 12.818	
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 154.061</i>	<i>€ 71.900</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 158.000	€ 118.500	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	
Totale bezoldiging	€ 154.061	€ 71.900	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	
Gegevens 2017			
bedragen x € 1	M.E. Willemsen	F.E. Peze	J.H.J. Jacobs
Functiegegevens	Voorzitter CvB	Lid CvB	Lid CvB
Aanvang en einde functievervulling in 2017	[01/01] – [31/12]	[01/01] – [31/12]	[01/01] – [01/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 135.365	€ 96.540	€ 78.585
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.046	€ 16.295	€ 14.124
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 152.411</i>	<i>€ 112.835</i>	<i>€ 92.709</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 153.000	153.000	€ 140.250
Totale bezoldiging	€ 152.411	€ 112.835	€ 92.709

* Mw. M. Willemsen was van 1 januari tot en met 5 december 2018 voorzitter CvB.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12

Bedragen x € 1	M. Schouten*		
	Bestuurder a.i.		
Functiegegevens	2018	2017	2016
Kalenderjaar	2018	2017	2016
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	8-1 t/m 31-12		
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	12		
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum			
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 182	€ 176	€ 175
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 266.400		
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		€ 209.300	
Bezoldiging			
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?		Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 163.111		
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12		€ 163.111	
(-/-) Onverschuldigd betaald bedrag		€ 0	
Totale bezoldiging, exclusief BTW		€ 163.111	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan		n.v.t.	

* Vanaf 6 december 2018 is Mw. M. Schouten benoemd tot voorzitter CvB.

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	G. Gravesteijn-Witvoet	J. van Loon	J. van Loon
	Voorzitter	Lid	Voorzitter
Functiegegevens			
Aanvang en einde functievervulling in 2018	[01/01 - 01/10]	[01/07 - 8/10]	[09/10 - 31/12]
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	€ 5.250,00	€ 1.375,00	€ 1.750,00
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 17.775	€ 4.296,00	€ 5.340,00
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
bedragen x € 1	G. Gravesteijn-Witvoet	J. van Loon	J. van Loon
Functiegegevens	Lid	N.v.t.	N.v.t.
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 - 31/12		
Bezoldiging		N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 5.875		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 15.300		
bedragen x € 1	L.B. Vissers	S. El Ouazizi	D.J. de Bruijn
Functiegegevens	lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	[01/01 - 01/07]	[01/01 - 31/12]	02/07 - 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	€ 2.750,00	€ 5.500,00	€ 2.750,00
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 7.900,-	€ 15.800	€ 7.836,-
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
bedragen x € 1	L.B. Vissers	S. El Ouazizi	D.J. de Bruijn
Functiegegevens	Lid	Lid	N.v.t.
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	
Bezoldiging			N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 5.897	€ 5.875	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 15.300	€ 15.300	

bedragen x € 1	C. van den Heuvel	J. van der Brug	I. Dulfer
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	[01/01 - 31/12]	[01/07 - 31/12]	[11/12 - 31/12]
Bezoldiging			
Totale bezoldiging.	€ 5.500,00	€ 2.750,00	€ 0,00
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 15.800	€ 7.900	€ 1.274
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
bedragen x € 1	C. van den Heuvel	J. van der Brug	J. van der Brug
Functiegegevens	Voorzitter	N.v.t.	N.v.t.
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 - 31/12		
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	€ 13.073	N.v.t.	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 22.950		

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

bedragen x € 1	F.E. Peze
Functiegegevens	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Lid CvB
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2018
Ontslaguitkering	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 75.000
Individueel toepasselijk maximum	€ 75.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 75.000
Waarvan betaald in 2018	€ 75.000
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

Ondertekening

Naam	Functie in het CvB	Ondertekening	Datum
mw. M.A. Schouten*	voorzitter		

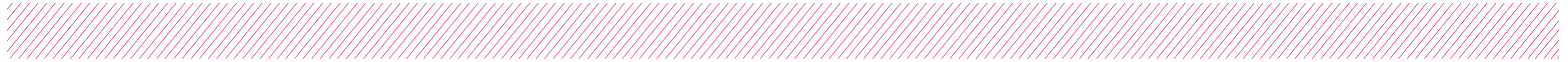
*Per 8 januari 2018 is mevrouw M.A. Schouten op interim-basis als nieuw lid CvB aangesteld. Vanaf 6 december 2018 is Mw. M. Schouten benoemd tot voorzitter CvB.

Naam	Functie in de RvT	Ondertekening	Datum
Dhr. J. van Loon	Voorzitter*		
Dhr. D.J. de Bruijn	lid		
Mw. J. van der Brug	lid		
dhr. S. EL-Ouâzizi	lid		
Mw. I. Dulfer	lid		

*Per 9 oktober 2018 is de heer Van Loon voorzitter van de Raad van Toezicht.

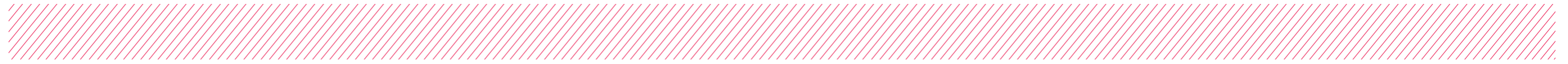
Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring pagina 1

Controleverklaring pagina 2

Controleverklaring pagina 3

Controleverklaring pagina 3

Stichting BLICK op Onderwijs

tel 085 1050230 / info@blickoponderwijs.nl / www.blickoponderwijs.nl

© Stichting BLICK, maart 2019